

આત્મ-સિદ્ધિ.

ભાગ ૧ લો.

સંશોધન કરી છપાવી પ્રસિદ્ધ કરનાર,
ભગવાનદાસ ત્રીભોવનદાસ.
ડૉ. ત્રીજો લોઈવાડો-મુંબઈ.

આવૃત્તિ ૧ લી.

સંવત ૧૯૭૬.

પ્રત ૨૦૦૦.

સને ૧૯૨૦.

શ્રી ભાગ્યોદય પ્રિન્ટિંગ પ્રેસમાં "જેઠાલાલ દેવ-
શંકર દવેએ" છાપ્યું ખાડીઆ-અમદાવાદ.

કીંમત રૂ. ૮-૬-૦

૮૮૪૮

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

[ગુજરાતી કૉપીરાશિટ વિભાગ]

અનુક્રમાંક ૮૮૪૮ વર્ગિક

પુસ્તકનું નામ રૂ. ભરિયા

વિષય ૧૩૨.

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય
અભિયાન
અભિયાન કોમ્પ્યુટર સેન્ટર

॥ श्री विनेन्द्राय नमः ॥

आत्म सिद्धि-

१. श्रीमहावीर स्तुति.

(पुच्छिस्सुणुं).

(मूल काव्य.)

पुच्छिस्सुणुं' समण्णा माहण्णा य, आगारिण्णोया परतित्थिया य;
से केहण्णेत-द्वियधम्ममाहु, अण्णेलिसं साहुसमिज्जयाअे, १

लावार्थः—पांचमा गणधर श्री सुधर्मस्वामी प्रत्ये,
जंणस्वामीअे आ प्रकारे पूछयुं के, हे भगवान् ! साधु
मुनिराण्णे, प्रद्वययादि अनुष्ठान करनारा प्राह्मण्णो, क्षत्रिया-
दिक गृहस्थो अने शाक्यादिक (तापसादिक) अन्यतीर्थियो
अे सर्वे मने पूछे छे के, ते अेकांत हितकारक, अेना जेवो
जीण्णे कोछ छे के नहि अेवो अने दुर्गतिमां पडता अ-
वोने धरी राखे अेवो धर्म, यथास्थित तत्त्वज्ञाने अथवा
समताये करी कोण्णे कह्यो छे ? १

ते धर्म श्री महावीरदेवे कह्यो छे, परंतु ते महा-

વીરસ્વામીના ગુણો કેવા હતા ? તે સંબંધી જાણુસ્વામી પૃચ્છા કરે છે.

(મૂલ કાવ્ય,)

કહં ચ નાણું કહં ઠંસણું સે, સીલં કહં નાયસુચસ્સ આસી,
જાણાસિણું બિણુ જહાતહેણું, અહાસુયં બૂહિ જહાણિસંતં. ૨

ભાવાર્થ:—તે જ્ઞાતપુત્ર ક્ષત્રિય શિરોમણી સિદ્ધાર્થ રાજાના પુત્ર શ્રી વદ્ધમાનસ્વામીએ વિશેષ પ્રકારે જણાવનારું જ્ઞાન કેવી રીતે સંપાદન કર્યું ? અથ

માન્ય અર્થને જણાવનારું દર્શન અને યમ નિયમ. આચાર, તેમનો કેવો હતો ? તે હે શ્રી સુધર્મસ્વામિનું ! આપ સમ્યક પ્રકારે જાણો છો, તે જેમ સાંભળ્યું હોય, સાંભળીને હૃદયને વિષે ધારણ કર્યું હોય અને જેમ લીધું હોય, તેમ કૃપા કરી પ્રકાસો. ૨

એવી રીતે પૂછવાથી સુધર્મસ્વામી, શ્રી મહાવીર દેવના ગુણો વર્ણવે છે.

(મૂલ કાવ્ય.)

ખેયન્ને સે કુસલે મહેસી, અણંતનાણી ચ અણંતઠંસી;
જસસ્સિણો ચખ્ખપહિયસ્સ, જાણાહિ ધમ્મં ચ ધિઇં ચ પેહી. ૩

ભાવાર્થ:—તે ચોત્રીશ અતિશયે કરી બિરાજમાન ભગવંત ખેદજ એટલે સંસારી જીવોના કર્મ વિપાકથી ઉત્પન્ન થએલા દુઃખને જાણીને, તેમને ઉપદેશ દેઇ તે

દુઃખ ટાળવાને સમર્થ, અથવા ક્ષેત્રજ્ઞઃ એટલે આત્મ સ્વરૂપને જાણનારા, અથવા ક્ષેત્રજ્ઞઃ એટલે લોક અને અલોકના સ્વરૂપને જાણનારા, અષ્ટ કર્મરૂપ કુશને છેદનારા અર્થાત્ પ્રાણિયોનાં કર્મને કાપી નાંખવામાં નિપુણ, ઉચ્ચ તપશ્ચર્યા કરવાથી અને ગાઢ પરિસહ ઉપસર્ગ સહન કરવાથી મોટા ઋષીશ્વર, તથા છદ્મસ્થના જેવી બુદ્ધિ નહિ, પણ શિશુ બુદ્ધિવાન, તથા કેવલજ્ઞાન અને કેવલદર્શને કરી ચુક્ત એવા ભગવંતનો નર, સુર અને અસુર લોકમાં જશ વ્યાપી રહ્યો છે, માટે યશસ્વી તથા લોકોને દ્રષ્ટિગોચર અર્થાત્ કેવલજ્ઞાન પછીની અવસ્થાને આશ્રીને ભગવંતને લોકો દેખી શકે છે, અથવા લોકોના અંતર્ગત ભાવને પ્રકાશ કરે છે, માટે ચક્રુ સમાન; એવા શ્રી મહાવીર દેવ, તેમના સંસારમાંથી ઉદ્ધાર કરનારા શ્રુત ચારિત્ર રૂપ ધર્મને, તથા દેવાદિ કૃત ઉપસર્ગથી પણ ચળે નહિ એવી તેમની ધિરજને હે જ'ખૂ! તું જાણ અને ઘણી જ સૂક્ષ્મ બુદ્ધિથી વિચાર. ૩

વળી પણ સુધર્મસ્વામી ભગવંતના ગુણો કહે છે.

(મૂલ કાવ્ય.)

ઉઠું અહયં તિરિયં દિસાસુ, તસાય જે થાવર જેહ પાણા;
સે જિઅજિઅએહિં સમિખ પન્ને, દીવેવ ધમ્મં સમિયં

ઉઠાહું. ૪

ભાવાર્થ:—ઉધ્વ, અધો અને તીર્થિ એ ત્રણે દિશા-
ઓમાં એટલે ચૌદરાજ લોકમાં; જે ત્રસ અને સ્થાવર પ્રાણિયો
છે, તેમને પ્રાણ એવા ભગવાંત શ્રી મહાવીર દેવે કેવલ-
જ્ઞાનવડે નિત્યાનિત્ય ભેદે એટલે દ્રવ્યાર્થિક અને પર્માણ-
ર્થિક નયે કરી, સમ્યક પ્રકારે જાણીને સંસાર સમુદ્રમાં
બૂડતા પ્રાણિયોને દ્વીપ સમાન, અથવા સર્વ પદાર્થના ભાવ
પ્રગટ કરવાથી દ્વીપ સમાન શ્રુત ચારિત્ર રૂપ સમભાવી ધર્મ
ઉપદેશ દેવા યોગ્ય પુરુષો પ્રત્યે કહ્યો છે. ૪

વળી તે ભગવાંત કેવા હતા ? તે કહે છે.

(મૂલ કાવ્ય.)

સે સન્નદંસી અભિભૂયનાણી, શિરામગધે ધિષ્ઠમં ઠિયપ્પા;
અણુત્તરે સન્ન જગસિ વિજ્ઞં, ગંથા અત્તીતે અભયે અણ્ણાઉ. ૫

ભાવાર્થ:—તે ભગવાંત સર્વદર્શિ એટલે લોકલોકના
ભાવને દેખનારા, મતિજ્ઞાનાદિ ચાર જ્ઞાનથી મહોદ્ધ જે
કેવલજ્ઞાન, તે બાવીશ પરિસહને જીતીને પ્રાપ્ત કર્યું છે
જેમણે એવા, મૂલોત્તર શુણ્ણ સંયમના પાળનાર, અસહ્ય
પરીસહ ઉપસર્ગને સહન કરવાથી ધૈર્યવાન, સમસ્ત કર્મ
નાશ પામવાથી સ્થિત થયો છે આત્મા જેમનો એટલે
નિર્મલ આત્મવાંત, સર્વ જગત્તે વિષે નિરુપમ જ્ઞાનવાન
અર્થાત્ સર્વ જગત્તમાં રહેલા પદાર્થોને હાથમાં રહેલા આ-
મલાની પેઠે જાણનારા, દ્રવ્યાર્થિ બાહ્ય ગ્રંથ અને કર્મોદિ

અભ્યંતર ગ્રંથ એ બે પ્રકારના ગ્રંથથી રહિત, તથા આલોક ભય, પરલોક ભય, આદાન ભય, અકરમાત્ ભય, વેદના ભય, અપકીર્તિ ભય અને મરણ ભય; એ સાત પ્રકારના ભયથી રહિત અને દેવતા, મનુષ્ય, તિર્યચ તથા નારકી એ ચાર ગતિના આઉખાથી રહિત એટલે ખાલી નાંખ્યું છે કર્મ રૂપ બીજ જેમણે એવા શ્રી મહાવીર દેવ હતા. ૫

(મૂલ કાવ્ય.)

સે ભૂમ્પન્ને અગ્નિએઅચારી, ઉહંતરે ધીરે અણ્તયણુઃ
અણુતરે તપ્પર્ધ સૂરિએવા, વધરોયણિંદેવ તમં પગાસે. ૬

ભાવાર્થ:—વળી તે ભગવંત અનંત જ્ઞાનવાન અથવા સર્વ મંગલની વૃદ્ધિમાં કુશલ, અપ્રતિબંધપણે વિહાર કરવાનો છે આચાર જેમનો એવા, સંસાર સમુદ્રને તરનાર, બુદ્ધિયે કરી વિરાજમાન અથવા પરીસહ અને ઉપસર્ગને સહન કરવાને સમર્થ, અનંતા જાણુવા યોગ્ય પદાર્થને જાણનારા અથવા અનંત લોકમાં રહેલા પદાર્થને જાણનારા અથવા અનંત લોકમાં રહેલા પદાર્થને પ્રકાશ કરનારા એટલે અનંત જ્ઞાનરૂપ ચક્ષુના ધરનાર; તે સૂર્ય જેમ સર્વથી અધિક તપે છે, તેમ ભગવંત પણ જ્ઞાને કરી સર્વોત્તમ છે. વળી વૈરોચન અગ્નિ, તે જેમ સળગવાથી ઈંદ્રની પેઠે અંધકારને દૂર કરી પ્રકાશ કરે છે, તેમ શ્રી મહાવીર દેવ પણ અજ્ઞાન રૂપ અંધકારને દૂર કરી યથાસ્થિત તત્ત્વને પ્રકાશ કરે છે. ૬

(મૂલ કાવ્ય.)

અણુતરં ધર્મમિણું જિણાણું, જોયા મુણિ કાસવ આસુપન્ને;
ઇંદેવ દેવાણુ મહાણુભાવે, સહસ્સણેતા દિવિણું વિસિઠે. ૭

ભાવાર્થ:—દેવલોકને વિષે ઈંદ્ર જેમ દેવોમાં મહા પ્રભાવવાનું, હજારો દેવોનો નાયક અને વિશિષ્ટ બલ, રૂપ તથા વણીદિકે સર્વોત્તમ છે, તેમ શ્રી રૂપભદેવસ્વામી વિગેરે તીર્થંકરોએ પરૂપેલા સર્વોત્તમ ધર્મનો પ્રકાશ કરનારા કાશ્યપ-ગોત્રી અને કેવલજ્ઞાની એવા શ્રી વર્દ્ધમાનસ્વામી સર્વ થકી ઉત્તમ છે. ॥ ૭ ॥

(મૂલ કાવ્ય.)

સે પન્નયા અખય સાગરેવા, મહોદ્દહિવાનિ અણુંતપારે ॥
અણુઇલેયા અકસાઇ ભિખૂ, સહેવ દેવાહિવઇ ઝુઇમં ॥૮॥

ભાવાર્થ:—તે ભગવંત બુદ્ધિયે કરી અક્ષય એટલે જાણવા યોગ્ય પદાર્થને વિષે કાલથી આદિ અનંત, તથા દ્રવ્ય, ક્ષેત્ર અને ભાવથી અનંત એવી કેવળજ્ઞાન નામે બુદ્ધિ, તેણે કરીને અક્ષય એવા, ઈહાં સર્વ રીતે તેને મળતું આવે તેવા દૃષ્ટાંતના અભાવથી, ફક્ત એકદેશી દૃષ્ટાંત કહીએ છીએ, જેમ સ્વયંભૂરમણ નામે મહોટો સમુદ્ર તે વિસ્તીર્ણું, ગંભીર અને નિર્મલ જલવાળો છે, તેમ ભગવંતનું જ્ઞાન પણ વિસ્તીર્ણું, ગંભીર અને કર્મલેશ્યારૂપ મલના અભાવથી નિર્મલ છે. વળી તે ભગવંત કષાય રહિત,

જો કે સમસ્ત અંતરાય કર્મને ક્ષય કરવાથી ત્રૈલોક્યને પૂજ્ય છે, તથાપિ લિક્ષાયે આલ્લવિકા કરે છે, પરંતુ અક્ષીણમહનસી પ્રમુખ લબ્ધિને પ્રયુજતા નથી એવા, તથા જ્ઞાનાવરણાદિ કર્મ બંધનના અભાવથી મુક્ત એવા અનેક ગુણયુક્ત તથા દેવતાનો સ્વામી જે શકેન્દ્ર, તેની પેઠે તેજસ્વી એવા શ્રી મહાવીર દેવ છે. ૮

(મૂલ કાવ્ય.)

સે વીરિએણું પડિયુન્ન વિરિએ, સુદંસણેવા જુગસવ્વ સેઠે;
સુરાલએવાસિ સુદાગરે સે, વિરાયએ જુગગુણોવવેએ. ૯

ભાવાર્થ:—તે શ્રી મહાવીર દેવ વીર્ય એટલે રસ, બલ, ધિરજ અને સંઘયણાદિકે કરી સમસ્ત વીર્યાંતરાયના ક્ષય થકી પ્રતિપૂર્ણ વીર્યવાન છે, વળી મેરૂપર્વત જેમ જંબુદ્વીપના મધ્ય ભાગે નાભી તુલ્ય છે અને વળી સર્વ પર્વતોમાં જેમ શ્રેષ્ઠ છે, તેમ ભગવંત પણ વીર્યાદિક ગુણોએ કરી સર્વ પ્રકારે શ્રેષ્ઠ છે. વળી તે મેરૂપર્વત જેમ સ્વર્ગવાસી દેવોને ઉર્ષ ઉત્પન્ન કરે છે, તથા સુંદર વર્ણ, ગંધ રસ અને સ્પર્શવડે શોભે છે, તેમ ભગવંત પણ અનેક ગુણોએ કરી શોભે છે. ૯

હવે પૂર્વે કહેલા મેરૂપર્વતનું માન કહે છે.

(મૂલ કાવ્ય.)

સવંસહસ્સાણુઉ જ્યેષ્ઠાણું, તિકંડગે પંડગ વેજ્યંતે,
સે જ્યેષ્ઠે જુવણુવધંસહસે, ઉધુસ્સિતો હેઠ સહસ્સમેગં. ૧

ભાવાર્થ:-તે મેરૂપર્વત એક લાખ જોજનનો છે, તેમાં એક ભૂમિમય, બીજો સુવર્ણમય અને ત્રીજો વૈદુર્યરતનમય એવા ત્રણ કાંડ છે, તથા તે મેરૂપર્વતની ટોચ ઉપર પાંડક વન આવી રહ્યું છે, તે જાણે તેને ધ્વજ જ હોય નહિ ! તેનું દીપે છે. વળી તે મેરૂપર્વત નવાણું હજાર જોજન ઉંચા અને એક હજાર જોજન નીચા ભૂમિમય કાંડ રૂપે છે. ૧૦.

(મૂલ કાવ્ય,)

પુઠે જુલે ચિઠ્ઠ ભૂમિવડિએ, જં સૂરિયા આણુપરિવદ્યંતિ,
સે હેમવન્ને બહુ નંદણે ચ, જંસી રઈ વેદ્યંતિ મહિંદા. ૧૧

ભાવાર્થ:-વળી તે મેરૂપર્વત આકાશને ફરશી રહેલો, એટલે ગ્યાપી રહેલો છે અને ભૂમિને અવગાહી રહ્યો છે. એ રીતે ઉર્ધ્વ, અધો અને તિર્યંકલોકને ફરસાં રહ્યો છે. વળી તે મેરૂપર્વતની આસપાસ અગીયારસેને એકવીશ જોજનને આંતરે સૂર્ય પ્રમુખ જ્યોતિષી દેવો પ્રદક્ષિણા કરી રહ્યા છે. વળી તે મેરૂ પર્વત તપેલા સુવર્ણના જેવી કાંતિવાળો છે અને તે મેરૂપર્વતને રમણિક એવાં નંદનાદિક ચાર વન છે, તેનું વર્ણન કહીએ છીએ.

ભૂમી ઉપર ભદ્રશાલ વન છે, ત્યાંથી પાંચસે જોજન ઉંચા ચઢીએ, ત્યાં મેખલાને વિષે બીજું નંદન વન છે, વળી તે ઉપર સાડીબાસઠ હજાર જોજન ઉંચા ચઢીએ,

ત્યાં ત્રીજી સૌમનસ વન છે, વળી પશુ તેના ઉપર છત્રીશ હજાર જોજન ઉંચે શિખર ઉપર ચોથું પંડક વન છે; એ રીતે તે મેરૂપર્વત નંદનાદિક ચાર વન સહિત વિચિત્ર પ્રકારનાં કીડા કરવાનાં સ્થાન યુક્ત છે, જેને વિષે મહોટા ઇંદ્રા પશુ દેવલોકમાંથી આવીને અધિક રમણીય ગુણવટે રતિભુખને ભોગવે છે. ૧૧

(મૂલ કાવ્ય.)

સે પવ્વએ સદ મહુપ્પગાસે, વિરાયઈ કંચણમઠવન્ને,
અણુત્તરે ગિરિસુ ય પવ્વઉગ્ગે, ગિરિવરે સે જલિએવ ભોમે. ૧૨

ભાવાર્થ: -વળી તે મેરૂપર્વત ૧ મંદર, ૨ મેરૂ, ૩ મનોરમ, ૪ સુદર્શન, ૪ સ્વયંપ્રભ, ૬ ગિરિરાજ, ૭ રત્નોચ્ચય, ૮ તિલકાગમ, ૯ લોકમધ્ય ૧૦ લોકનાભી, ૧૧ રત્ન ૧૨ સૂર્યાવત, ૧૩ સૂર્યાવર્ણ, ૧૪ ઉત્તમ, ૧૫ દિશાદિ અને ૧૬ અવતંશ; એ સોલ નામે કરી મહા પ્રકાશવાન શોભે છે. વળી તે મેરૂ સુવર્ણની પેઠે શુદ્ધ વર્ણવાળો, સર્વ પર્વતોમાં પ્રધાન અને મેખલા અથવા ઢાઢાઓએ કરીને દુર્ગં એટલે વિષમ અર્થાત સામાન્ય પ્રાણિયોને ચઢતાં કઠણ પડે એવો તે ગિરિરાજ, મણિ અને ઔષધિયોએ કરી દેહીખ્યમાન છે; તેથી જમીનની પેઠે ઝલઝલાયમાન થઈ સ્થો છે. ૧૨

(મૂલ કાવ્ય.)

મહીઈ મખ્લામિ ઠિએણિદે, પન્નાયતે સૂરિય સુદલેસે,
એવં સિરિએઉ સ ભૂરવન્ને, મણ્ણારમે ભોયઈ અચ્ચિમાલી. ૧૩

ભાવાર્થ:-પૃથ્વીના વચમાં આવેલો જંબુદ્વીપ, તેના મધ્યભાગને વિષે રહેલો સર્વ પર્વતોને વિષે ઈદ્રિ સમાન જે મેરૂપર્વત, તે સૌમનસ, વિદ્યુત્પ્રભ, ગંધમાદન અને માલ્યવંત એ ચાર દાઢાઓએ કરી શોભીત, પૃથ્વીના સમ-ભૂભાગને વિષે દશ હજાર જોજન વિસ્તારવાળો, ટોચ ઉપર એક હજાર જોજન વિસ્તારવાળો, તથા નીચે દશ હજાર નેવુ અને એક જોજનના અગીઆર ભાગ કરીએ, તેમાંના દશ ભાગ અધિક જોજન વિસ્તારવાળો, ચાલીસ જોજન ઉંચી એવી ચૂલિકા વડે શોભીત અને સૂર્યની પેઠે શુદ્ધ લેશ્યાવંત અર્થાત સૂર્ય સમાન તેજવાળો પ્રકર્ષે કરીને જણાય છે. એ પૂર્વોક્ત શોભાવડે તે મેરૂપર્વત અનેક પ્રકારનાં રત્નોએ કરી બહુ વર્ણો છે, તેથી મનને આનંદ ઉત્પન્ન કરે છે અને સૂર્યની પેઠે પોતાના તેજવડે સર્વ દિશાઓને દીપાવે છે. ૧૩

(મૂલ કાવ્ય.)

સુદંસણસ્સેવ જસો ગિરિસ્સ, પવુચ્છ મહતો પંવયસ્સ,
એતોવમે સમણે નાયપુત્તે, બ્બધ જસો દંસણુ નાણુ સીલે. ૧૪

ભાવાર્થ:-આ જશ મેરૂ ગિરિરાજ નામે મ્હોટા પર્વતનો કહેવાય છે. એ પૂર્વોક્ત મેરૂ પર્વતની ઉપમાએ શ્રમણ ભગવંત જ્ઞાતપુત્ર શ્રી મહાવીરસ્વામી જાતિયે, જશે, દર્શને, જ્ઞાને અને આચારે કરી એટલે ઉત્તમ જાતિવાળા

લોકોથી, યશસ્વી પુરુષોથી, કીર્તિવાન લોકોથી, સર્વ દર્શ-
નિયોથી, સર્વ જ્ઞાનીઓથી અને સર્વ સદાચારી પુરુષોથી
ઉત્તમ એટલે પ્રધાન કહેવાય છે. ૧૪

(મૂલ કાવ્ય.)

ગિરિવરેવા નિસહો યયાણું, રૂચ્યેવ સેઠે વલયાયતાણું,
તઉવમે સે જગભૂધપન્ને, મુણીણ મખલે તમુદાહુ પન્ને. ૧૫

ભાવાર્થ—જંબુદ્વીપ તથા અન્ય દ્વીપોના લાંબા પર્વ-
તોમાં જેમ નિષધ પર્વત સર્વથી મહોટો છે, તેમજ ગોળા-
કાર પર્વતોમાં જેમ રૂચક પર્વત સર્વથી શ્રેષ્ઠ છે, તેમ
શ્રી મહાવીર દેવ પણ તે ઉપમાયુક્ત એટલે લાંબપણામાં
અને ગોલાકારમાં અર્થાત સંઘયણ, સંસ્થાન અને માનો-
ન્માને કરી સર્વથી શ્રેષ્ઠ છે. એ પ્રકારે તે ભગવંત શ્રી
મહાવીરસ્વામી જગતને વિષે ઘણીજ પ્રસિધ્ધ પ્રજ્ઞાયે કરીને
શ્રેષ્ઠ કહ્યા છે, તથા સર્વ મુનિયોની મધ્યે તે ભગવંતને
સર્વથી ઉત્કૃષ્ટ જ્ઞાનવાન કહ્યા છે. ૧૫

(મૂલ કાવ્ય.)

આણુત્તરં ધર્મ-મુદિરિષ્તા, આણુત્તરં જાણુવરં જિયાઈ,
સુસુક્ષ્મસુક્ષ્મં અપગંડસુક્ષ્મં, સંખિદુવેગંતવદાતસુક્ષ્મં. ૧૬

ભાવાર્થ—તે ભગવંત પ્રધાન ધર્મને પ્રકાશીને સર્વો-
ત્તમ, સુંદર, ઉજ્જવલ, દોષરહિત સુવર્ણની પેઠે ઉજ્જવળ
અથવા પાણીના ફેણ સરખું ઉજ્જવળ, તથા શંખ અને

અંદ્રમા સરખું એકાંત ઉજ્જવળ અને સર્વ ધ્યાનમાં પ્રધાન જે શુકલધ્યાન, તેને કેવલજ્ઞાન પ્રાપ્ત થયા પછી શ્રી મહાવીર દેવ, યોગ નિરોધને અવસરે સૂક્ષ્મકાયયોગનો નિરોધ કરતા સતા, શુકલધ્યાનનો ત્રીજો લેદ જે સૂક્ષ્મ-ક્રિયઅપ્રતિપાત નામે અને યોગ રૂંધાયા પછી શુકલધ્યાન-નો ચોથો લેદ, જે વ્યુપરતક્રિય અનિવૃત્ત નામે, એ રીતે બે લેદે ધ્યાય છે. ૧૬

(મૂલ કાવ્ય.)

આણ્વતરંગાં પરમં મહેસીત, અસેસકમ્મં સ વિસોહધતા,
સિદ્ધિગઈ સાધમણુંત પતે, નાણેણુ સીલેણુ ય દંસણેણુ. ૧૭

ભાવાર્થ: - તે મહોટા કૃપીશ્વર શ્રી મહાવીર દેવ શૈલે-શી અવસ્થાએ શુકલધ્યાનના ચોથા લેદને અનંતર જ્ઞાના-વરણીયાદિક સમસ્ત કર્મને વિરોધીને એટલે અપાવીને જ્ઞાન, દર્શન, ચારિત્ર અને ક્ષાયક સમકિતે કરી સર્વોત્તમ એવા લોકના અગ્રભાગે ઉત્કૃષ્ટ સાદિ અનંત એટલે જેની આદિ છે, પણ અંત નથી એવી પાંચમી સિદ્ધિગતિને પામ્યા, અર્થાત મોક્ષગતિમાં ગયા. ૧૭

વળી ઉપમાએ કરી ભગવંતને સ્તવે છે.

(મૂલ કાવ્ય.)

કૃષ્ણેસુ જ્ઞાએ જહ સામલીવા, જસ્સિં રઈ વેદમંતી સુવન્ના;
વણેસુવા નંદણુ-માહુ સેકં, નાણેણુ સીલેણુ ય ભૂઈપન્ને. ૧૮

ભાવાર્થ—વૃક્ષોને વિષે જેમ દેવકુરૂ ક્ષેત્રમાં રહેલો શાલ્મલી વૃક્ષ એટલે શીમતાનું આડ પ્રસિદ્ધ છે, જે વૃક્ષને વિષે સુવર્ણકુમાર નામે ભુવનપતિ દેવો બીજે ઠેકાણેથી આવીને રતિસુખને વેઠે છે, એટલે રમણ કીડા કરે છે. વળી વનોને વિષે જેમ નંદન વન દેવોનું કીડાસ્થાન હોવાથી શ્રેષ્ઠ કહ્યું છે, તેમ કેવલજ્ઞાન અને યથાખ્યાત ચરિત્રે કરી પ્રવૃદ્ધજ્ઞાની શ્રી મહાવીર ભગવંત શ્રેષ્ઠ છે. ૧૮

(મૂલ કાવ્ય.)

થાણિયંવ સદાણુ આણુતરેઉ, ચંદ્રોવ તારાણુ મહાણુભાવે;
ગંધેસુવા ચંદણુ-માહુ સેઠં, એવં મુણીણુ અપડિન્ન-માહુ. ૧૯

ભાવાર્થ—વળી સર્વ જાતિના શબ્દોને વિષે જેમ મેઘની ગજાંનાનો શબ્દ સર્વોત્તમ છે, તારાને વિષે જેમ ચંદ્રમા પ્રધાન છે, એટલે સર્વ અંધકારને દૂર કરનારી કાંતથી મનોરમ છે, ગંધવાળી વસ્તુઓમાં જેમ ગોશીર્ષ ચંદન અથવા બાવના ચંદન શ્રેષ્ઠ કહ્યું છે. તેમ સર્વ મુનિયોમાં અપ્રતિજ્ઞ અર્થાત્ પ્રતિજ્ઞા રહિત એટલે આલોક પરલોકની આસંકા રહિત એવા ભગવંત શ્રી મહાવીર દેવ શ્રેષ્ઠ કહ્યા છે. ૧૯

(મૂલ કાવ્ય.)

અહા સચંભુ ઉદહીણુ સેઠં, નાગેસુવા ધરણિંદ-માહુ સેઠં;
ઓઉદ્ધએવા રસવેજ્યતે, તવોવહાણે મુણિ વેજ્યતે ૨૦

ભાવાર્થ:—સર્વ સમુદ્રોમાં જેમ સ્વયંભૂરમણ સમુદ્ર શ્રેષ્ઠ કહ્યો છે, જેનું પાણી શેલડીના રસ જેવું છે એવો ઇક્ષોદક સમુદ્ર, જેમ રસમાં પ્રધાન અને પોતાના ગુણવડે સર્વ સમુદ્રોને વિષે ધ્વજ સમાન છે, તેમ તપ ઉપધાને કરી મુનિયોમાં પ્રધાન અને ત્રણ જગત્ની અવસ્થાને જાણનારા શ્રી મહાવીર પરમાત્મા છે. ૨૦

(મૂલ કાવ્ય.)

હાત્યસુ એરાવણ-માહુ જુએ, સીંહો મિયાણું સલિલાણુ ગંગા;
પણિસુવા ગેરૂલે વેણુદેવે, નિન્વાણુવાદીણિહ જુાયપુતે. ૨૧

ભાવાર્થ:—હાથીઓમાં ઈંદ્રનું વાહન એરાવણ હાથી, મૃગ પ્રમુખ શ્વાપદ જનાવરોમાં સિંહ, ભરતક્ષેત્રની અપેક્ષાએ અનેક જાતનાં પાણીયોમાં ગંગા નદીનું પાણી અને પક્ષીઓમાં ગરુડ પક્ષી અપર નામે વેણુદેવ જેમ પ્રધાન કહ્યા છે, તેમ નિર્વાણુ એટલે મોક્ષ અર્થાત્ કર્મ ક્ષય થવાનું છે લક્ષણુ જેનું એવા સિદ્ધક્ષેત્રના ઉપદેશકોમાં સિદ્ધાર્થ ક્ષત્રિયના પુત્ર શ્રી વર્દ્ધમાનસ્વામી પ્રધાન કહ્યા છે. ૨૧

(મૂલ કાવ્ય.)

જેહંસુ જુએ જહ વીસસેણુ, પુષ્કેસુવા જહ અરવિંદ-માહુ;
ખત્તીણુ સેઠે જહ દંતવલ્લે, ઇસીણુ સેઠે તહ વદ્ધમાણુ. ૨૨

ભાવાર્થ:—યોદ્ધાઓને વિષે જેમ વિશ્વસેન એટલે હાથી, ઘોડા, રથ અને પાયદલવાળી સંપૂર્ણ સેનાવાળો

(૧૫)

ચક્રવર્તી પ્રધાન કહ્યો છે, કુલોને વિષે જેમ અરવિંદ એટલે સૂર્યવિકાશી કમલ પ્રધાન કહ્યું છે અને ક્ષત્રિયોને વિષે જેમ દાંતવાક્ય એટલે જેના વચન માત્રથી શત્રુઓ ઉપશાંત પામે છે એવો ચક્રવર્તિ શ્રેષ્ઠ કહ્યો છે, તેમ સર્વ ઋષિઓને વિષે શ્રી વર્ધમાનસ્વામી શ્રેષ્ઠ કહ્યા છે. ૨૨

(મૂલ કાવ્ય.)

દાણાણુ સેઠં અભયપ્પયાણુ, સચ્ચેસુવા અણુવઞં વયંતિ.
તવેસુવા ઉત્તમ બલચેરં, લોચુત્તમે સમણે નાયપુત્તે. ૨૩

ભાવાર્થ:—જે પોતાના અને પરના કલ્યાણને અર્થે દેવમાં આવે છે તેને દાન કહેવાય છે. તે દાન અનેક પ્રકારનાં છે. તેમાં પણ જીવિતના અર્થિ પ્રાણિયોનું રક્ષણ કરવાથી અભયદાન શ્રેષ્ઠ કહ્યું છે. કહ્યું છે કે—

દીયતે મિત્રમાણસ્ય, કોટિં જીવિતમેવ વા ॥

ધનકોટિં ન ગૃન્હીયાત્, સર્વો જીવિતુમિચ્છતિ ૧

અર્થ:—જો મરતા માણસને કોડ સોનૈયા, અથવા જીવિત આપવામાં આવે છે, તો તે બેમાંથી કોડ સોનૈયા ન લેતાં, તે જીવિતને જ ઇચ્છે છે. ૧

(મૂલ કાવ્ય.)

ઠિઈણુ સેઠા લવસત્તમાવા, સભા સુહમ્માવ સભાણુ સેઠા;
ણિન્વાણુ સેઠા જહ સન્વધમ્મા, ણુણાયપુત્તા પરમચ્છિનાણી. ૨૪

ભાવાર્થ:—સ્થિતિવાળા લોકોમાં જેમ લવસત્તમ

દેવો એટલે પાંચ અનુતર વીમાનગાસી દેવો સર્વોત્કૃષ્ટ સ્થિતિવાળા છે. તથા સર્વ સભાઓને વિષે ધણાં કીડા કરવાનાં સ્થાનક વિગેરે હોવાથી, જેમ સૌધર્માં સભા શ્રેષ્ઠ છે અને સર્વ ધર્મોને વિષે, મોક્ષધર્મ જેમ શ્રેષ્ઠ છે; તેમ જ્ઞાતપુત્ર શ્રી મહાવીર દેવથી કોઈ ઉત્કૃષ્ટ જ્ઞાની નથી. અર્થાત્ સ્થિતિવાળા લોકોમાં લવસપ્તમ દેવોથી, સભાઓમાં સૌધર્માં સભાથી અને સર્વ ધર્મમાં મોક્ષધર્મથી જેમ કોઈ શ્રેષ્ઠ નથી, તેમ જ્ઞાતપુત્ર શ્રી વર્દ્ધમાનસ્વામીથી કોઈ પણ ઉત્કૃષ્ટ જ્ઞાની નથી. ૨૪

(મૂલ કાવ્ય.)

પુઠોવમે ધુણ્ણં વિગયગેહિ, ન સણ્ણિહિં કુંવઘં આસુપન્ને,
તરિત્તુ સમુદં ચ મહાભવોઘં, અભયંકરે વીર અણ્ણંતચ્ચુ.૨૫

ભાવાર્થ:—જેમ પૃથ્વી સકલ વસ્તુને આધારભૂત, તથા સર્વ વસ્તુને સહન કરનાર છે, તેમ ભગવંત પણ સર્વ જાણીયોને અભયદાનથી તથા સદુપદેશ દેવાથી પ્રાણીમાત્રને આધારભૂત અથવા સર્વ પરિસહ ઉપસર્ગને સહન કરવાથી પૃથ્વી સમાન તથા આઠ પ્રકારનાં કર્મોને દૂર કર્યો છે જેમણે એવા, તથા બાહ્ય અને આંતર વસ્તુમાંથી ગયો છે અભિલાષ તે જેમનો એવા, તથા દ્રવ્ય સંનિધિ તે ધન, ધાન્ય દ્વિપદ તથા સતુષ્પદ અને લાવ સંનિધિ તે ક્રોધ, માન, માયા અને લોભ એ રીતે બે પ્રકારની સંનિધિને ન કરનાર તથા ઉતાવળી પ્રજ્ઞાવાન, તથા ચાર ગતિરૂપ

ઘણા દુઃખે કરી ભરપૂર એવા ભવના ઓઘ એટલે સમૂહરૂપ સંસાર સમુદ્રને તરીને નિર્વાણુપદને પામ્યા છે એવા, તથા પ્રાણિયોને સદુપદેશ આપવાથી પોતાને અને પરને અભયના કરનાર, તથા અષ્ટ પ્રકારનાં કર્મોને વિશેષ પ્રકારે પ્રેરી પ્રેરીને ક્ષય કર્યા છે જેમણે તેથી વીર અને અનંત ચક્ષુવાળા એટલે કેવલજ્ઞાની એવા શ્રી મહાવીર દેવ છે. ૨૫

(મૂલ કાવ્ય.)

કોહં ચ માણું ચ તહેવ માયં, લોભં ચઉથં અખલથદોસા,
એઆણિ વંતા અરહામહેસી, જુ કુપ્પઘ પાવ્વ જુ કારવેઘ. ૨૬

ભાવાર્થ:—તે ભગવંત શ્રી મહાવીર દેવ, ક્રોધ, માન માયા તેમજ લોભ, એ ચાર અધ્યાત્મ દોષોને સંસાર વધારવાનાં કારણ જાણી, તેને ત્યાગ કરીને અરિહંત અને મહર્ષિ થયા, તેથી પાપકર્મ એટલે સાવધ અનુષ્ઠાન પોતે કરે નહીં, બીજા પાસે કરાવે નહીં અને ઉપલક્ષણથી પાપ કરનારાઓને અનુમોદે પણ નહીં. ૨૬

(મૂલ કાવ્ય.)

કિરિયા કિરિયં વીણુમયાણુવાયં, અન્નાણિયાણું પડિયચ્ચ ઠાણું,
સં સંવવાયં ઇતિવેદધત્તા, ઉવહિએ ધમ્મ સદ્દીહરાયં. ૨૭

ભાવાર્થ:—ક્રિયાવાદીના એકસોને એશી, અક્રિયાવાદીના ચોરાશી, વિનયવાદીના બત્રીશ અને અજ્ઞાનવાદીના સડસઠ, એ સર્વે મળીને ત્રણશેને ત્રેસઠ ભેદ થયા. તે પા-

ખંડિ દર્શનિયોના લેહ જાણવા. એ પ્રકારે એ ચારે દર્શનિયોના સ્થાનકને એટલે અંગીકાર કરેલા પક્ષને અથવા દર્શન સ્વરૂપને સમ્યક પ્રકારે જાણીને, તે શ્રી મહાવીર દેવ સર્વ વાદને એ પ્રકારે જાણીને અર્થાત્ ઉન્માર્ગનો ત્યાગ કરીને, ચારિત્રરૂપ ધર્મને વિષે દીર્ઘ રાત્રિ સહિત અર્થાત્ જાવજીવ સૂધી સાવધાનપણે રહ્યા. ૨૭

(મૂલ કાવ્ય.)

સે વારિયા ઇથિ સરાઇભતં, ઉવહાણુવં દુખ ખયઠીયાએ,
લોગં વિદિતા આરં પારં ચ, સંભવં પભુવારિય સંભવારં. ૨૮

ભાવાર્થ:—તે ભગવંત રાત્રિલોજન સહિત સ્ત્રી ઉપલક્ષણથી પ્રાણુતિપાત, મૃષાવાદ, અદત્તાદાન અને પરિગ્રહને પણ નિવારણ કરીને, અષ્ટકર્મરૂપ દુઃખનો ક્ષય કરવાને અર્થે ઉપધાનવાન્ અર્થાત્ તપસ્યાચ્ચાવડે સૂઠવી નાખ્યો છે દેહ જેમણે એવા થયા, વળી તે પ્રભુ શ્રી મહાવીર દેવે આલોક તે મનુષ્યલોક અને પરલોક તે નરકાદિક, તેના સ્વરૂપને જાણીને, સર્વ પ્રકારનાં પાપનાં સ્થાનકોને ધણી વાર નિવારણ કર્યાં. અર્થાત્ ભગવંતે પોતે પ્રાણુતિપાતાદિકનો નિષેધ કર્યો અને ખીજાઓને પણ તે પ્રાણુતિપાતાદિક દુર્ગંતિ જવાનાં કારણ છે; એમ દર્શાવી તેથી વિરક્ત કર્યાં. ૨૮

હવે સુધર્મસ્વામીએ શ્રી મહાવીરદેવના ગુણોને વર્ણવીને પોતાના શિષ્ય જંબૂસ્થામીને આ પ્રકારે કહ્યું.

(૧૯)

(મૂલ કાવ્ય.)

સોચ્યા ય ધર્મમ્ અરિહંતભાસિયં, સમાહુયં અથપઊવિસુદ્ધં;
તં સદ્દહંતા ય જજ્ઞા અણાઉ, ઇંદ્રાવ દેવાહિતગમિસ્સંતિ
ત્તિએમિ. ૨૬

ભાવાર્થ:—હે જજ્ઞ! સમ્યક પ્રકારે કહેલો, તથા
કહેવા યોગ્ય એવા જે અર્થ અને પદ એટલે વાચક શબ્દો
વડે અતિશે શુદ્ધ, તથા દુર્ગતિનાં પડતા જીવોને
ધરી રાખે એવો અને શ્રુત ચારિત્ર રુપ એવો અરિહંત
ભાષિત ધર્મ, તેને સાંભળીને તે ધર્મની શ્રદ્ધા કરનારા ઘણા
લોકો અનાયુષ્ય થયા. એટલે આયુષ્ય કર્મ રહિત અર્થાત્
આઠ કર્મ ખપાવીને સિદ્ધ થયા અને જે લોકોને કર્મ બાકી
રહ્યાં હતાં, તે લોકો સાયુષ્યવાન એટલે દેવોના અધિપતિ
અથવા ઇંદ્રાદિક થઇને આગામિક (આવતે) કાલે સિદ્ધ
થશે. એ રીતે જેવું મેં શ્રી મહાવીરસ્વામી પાસે સાંભળ્યું
હતું તેવું તુજ પાત્રે કહું છું. ૨૬

॥ ઇતિ શ્રી વીરસ્તુતિ સમાપ્ત ॥

પરચુરણ ગાથાઓ.

પંચ મહાવય સુવય મૂલં, સમણ મણાઇલ સાહુ સુચિણં;
વેર વિરામણ પજ્જવસાણં, સંવ સમુદ્ધ મહોદ્ધિ તિથં. ૧

તિથંકરેહિં સુદેસિય મગ્ગં, નરગ તિરિય વિવન્નિય મગ્ગં;
 સંવ પવિત્ત સુનિમ્મિય સારં, સિદ્ધિ વિમાણુ અવંશુય દારં. ૨
 દેવ નરિંદ્ર નમંસિય પૂર્થયં, સંવ જશુત્તમ મંગલ મગ્ગં;
 દુદ્ધરિસં શુણુ નાયક-મેક, મોખ પહસ્સ-વડંસગ ભૂયં. ૩
 દેવ દાણુવ ગંધવા, જખ રખસ કિન્નરા;
 બંલયારિં નમંસંતિ, દુક્કરં જે કરંતિ તે. ૪

એસ ધમ્મે ધુવે શિયએ, સાસએ જિણુદેસિએ;
 સિઝા સિઝંતિ આણુણુ, સિઝિસ્સંત તહાવરે તિખેમિ ૫
 અરિહંત સિદ્ધ પવયણુ, ગુરુ થેર બહુસુયેતવસ્સીસુ.
 વજ્જલયા ય તેસિં, અભિખ નાણુવઓગે ય. ૬

દંસણુ વિણુય આવ—સ્સએ ય સીલવ્વયે નિરધ્યારે;
 ખણુલવ તવ ચિય્યાએ, વેયાવચ્ચે સમાહીએ. ૭

અપુવ નાણુગ્ગહણે, સુયલત્તી પવયણે પભાવણુયા;
 એએહિં કારણેહિં, તિથયરત્તં લહધં જીવે ૮

જિણુવયણે આણુરત્તા, જિણુવયણુ જે કરંતિ ભાવેણુ;
 અમલા અસંકિલિઠા, તે હુંતિ પરિત્તસંસારે. ૯

એવં ખુ નાણુણો સારં, જં ન હિંસમ્મ કિંચણુ,
 આહિંસા સંજમં એવ, એનાવંતિ વિયાણુયા. ૧૦

બર્ધં ચ વુદ્ધિં ચ ઇજ પાસં, ભૂતેહિં બાણે પડિલેહ સાયં;
 તમ્હાતિવિજે પરમંતિણુચ્ચા, સમ્મત્તદંસી ણુ કરેઇ પાવં. ૧૧
 ઉમુચ્ચ પાસ ઇહ મચ્ચિએહિં, આરંભજીવી ઉભયાણુપસ્સી,
 કામેસુ ગિહાણિ ચયં કરંતિ, સંસિચ્ચમાણુ પુણુરેતિ ગલ્લં. ૧૨

- સવણે નાણે ય વિન્નાણે, પચ્ચખાણે ય સંજમે,
અણ્હનએ તવે ચેવ, બોદાણે અકિરિઆ સિદ્ધિ. ૧૩.
- સારં દંસણુ નાણું સારં તવ નિયમ સંજમં સીલં,
સારં જિણુવર ધમ્મં સારં સંલેહણા મરણું. ૧૪
- કહ્ધાણુકોડિ જણુણી, દુરંત દુરિયારિ વગ્ગણી ઠવણી,
સંસાર જલ હિ તરણી, એગં ચ હોઇ જીવદયા. ૧૫
- આરંભે નથી દયા મહિલા સંગેણુ નાસએ બંભં,
સંકાએ સમ્મત્તંનાસઈ પવ્વન્ન અથ ગહણેણું. ૧૬
- મજ્જં વિસય કસાયા નિદ્ધા વિકહા ય પંચમી ભણિયા;
એ એ પંચ પમાયા જીવં પડંતિ સંસારે. ૧૭
- લક્ખંતિ વિમલા ભોએ, લક્ખંતિ સુરસંપયા;
લક્ખંતિ પુત્ત મિત્તં ચ, એગો ધમ્મો ન લક્ખઈ. ૧૮
- એગો-હં નથી મે કોઇ, નાહ-મન્નસ્સ કસ્સઈ;
એવં અદ્દીણુમણુસો, અપ્પાણુ-મણુસાસઈ. ૧૯
- એગો મે સાસઉ અપ્પા, નાણુદંસણુસંજુઓ;
સેસા મે બાહિરા ભાવા, સવે સંજોગ લખણા. ૨૦
- નવિ સુહી દેવતા દેવલોએ, નવિ સુહી પુઠ્ઠવિ પઇરાયા,
નવિ સુહી સેઠ સેણાવઈણું, એગંત સુહી મુણિ વીયરાગી. ૨૧

૨. શ્રી પાંચ પદની મોટી વંદણા.

[પાંચ મોટા ખામણા].

પહેલી વંદણા.

શ્રી અરિહંતદેવજી મહારાજે ત્રીજે ભવે વીસ બોલ-
માંના બોલનું સેવન કરી તીર્થંકર ગોત્ર બાંધી ત્રણ જ્ઞાન
સહિત ચૌદ સ્વપ્ન આપી માતેશ્વરીની કૃપે અવતાર લઈ
શુભ વિરિયામાં જન્મ લીધો. ચોસઠ ઇંદ્રે મળી મેરૂ પર્વત
પર મહોત્સવ કર્યો. તેમનું વજ્રઋષધ નારાય સંધેણુ, અનંત
બળ અને સમચૌરસ સંઠાણુ હતું. તેઓ એક હજાર અષ્ટ
ઉત્તમ લક્ષણવાળા, રોગ રહિત હતા. તેમનું રૂપ ઇંદ્રથી
પણ અધિક હતું, અને તેજ સૂર્યથી પણ વધારે હતું. ચં-
દ્રમાંથી અધિક શીતળતા હતી; લોહી, માંસ ગાયના દૂધથી
પણ ઉત્તમ હતું; શ્વાસોશ્વાસમાં ઉત્પળ કમળના જેવી
મુગંધી હતી; નખ અને કેસ શોભાયમાન, હૃદયી જ્યોત્ષ્ણ
વધે નહિ તેવા, અને પરમ મુગ્ધના ધણી હતા. તેમના
શરીરની ઉંચાઈ જઘન્ય સાત હાથની અને ઉત્કૃષ્ટ પાંચસો
ધનુષ્યની હતી. તેમનું આયુષ્ય જઘન્ય બહોંતેર વર્ષનું અને
ઉત્કૃષ્ટ ચોરાશી લાખ પૂર્ણ હતું. તેઓ ચોસઠ ઇંદ્રના પૂ-
જનિક હતા. તેમણે લોગાવળી કર્મ ઉદાસ પ્રણામે લોગ-

બા, અને છેવટે વરસી દાન હઈ સંસારનો ત્યાગ કર્યો; દ્રવ્ય ક્ષેત્ર, કાળ અને ભાવ થકી ચારે પ્રકારનો પ્રતિબંધ કર્યો; અને આરંભ પરિગ્રહ સર્વ સાવધ જોગનો ત્રણ ફળ્યું અને ત્રણ જોગે ત્યાગ કર્યો.

જે વખતે પ્રભુને મનઃપર્યાવ જ્ઞાનની પ્રાપ્તિ થઈ, તે વખતે મહા દુહ્કરમાં દુહ્કર, અનુકૂળ પ્રતિકૂળ, મનુષ્ય તિર્થંચ અને દેવતા સંબંધીના પરિસ્થિતિ સહન કર્યાં, અને મહા કઠણ બારે પ્રકારની તપશ્વર્યા કરી, સત્તર લેદે સંજમ પાળી, શાન્ત, દાન્ત, ક્ષમા સાગર, કંડુબાના ભંડાર, સમદ્રિષ્ટિ, મેરૂની પેરે અચળ, આત્માને વશ કરી, મન-વચન કાયાએ શુકલ ધ્યાન ધ્યાતા, ક્ષપકશ્રેણી વિચારતા ઘનઘાતી કર્મ ક્ષય કર્યાં, અને કેવળી થયા-અનંત, દ્રવ્ય, ક્ષેત્ર, કાળ અને ભાવના-બાણુકાર થયા. તેમનાથી તલ માત્ર, રેખમાત્ર અને પરમાણુ માત્ર છાનું રહે નહિ, તેઓ સકળ ચરાચર વસ્તુના બાણુ, આઠ પ્રતિહાર્ય, ચૌત્રીસ અતિશય સહિત ભવ્ય જીવના ઉદ્ધારને માટે, દુર્ગતિ પડતાં ભવ્ય પ્રાણીને તારવાને માટે, આશ્રવદ્ધારનું નિવારણ કરી, સંવર દ્વરના બંધારણ માટે, જગત્ શુદ્ધ, જગત્ બંધવ, જગત્ ઈશ્વર, જગત્ આલંબન, જગત્ દીપક, ધર્મચક્રી, ધર્મોત્તમા, જગત્ જીવન, જગત્ વાલેસર, અનાથના નાથ, અશરણના શરણુ અતારણના ત્રાતા, ભવ્ય જીવને આનંદ, આદિદાદ-હર્ષના ઉપબબણુદાર, ગંધ હસ્તી સમાન, ત્રણસે પાંસઠ પાખંડીના

માનના મહાનહાર, પરમ નિર્યામીક, પરમ વૈદ્ય, પરમ ગાર્હી, પરમેશ્વર, દીનબંધુ, દીનદયાળ, દીનાનાથ, છકાયના પાલનહાર, ખારે જાતની પ્રપદામાં બેસી અમૃતથી પણ અધિક મીઠાશવાળી વાણીથી એકાંત સત્ય, નિર્વંધ ઉપદેશ દેવા લાગ્યા:—

અહો ભગ્ય પ્રાણીઓ ! કોઈ જીવને હજીયો નહિ, હજીયો તો હજીવું પડશે ! કોઈ જીવને છેદશે નહિ, છેદશે તો છેદવું પડશે ! કોઈ જીવને ભેદશે નહિ, ભેદશે તો ભેદવું પડશે ! જે પ્રમાણે કર્મ ખાંધશે, તે પ્રમાણે ભોગવ્યા વિના છૂટકો નથી. એ પ્રમાણે એકાંત પરોપકારણી વાણી જોજન સુધી સંભળાય; આ વાણી આયં-અનાયં, મનુષ્ય, પશુ, દેવતા અને સર્વ નિઃસંદેહ સમજી શકે. એ વખતે કોઈને વૈરવિરોધ કિંચિત્તમાત્ર પણ ઉત્પન્ન થાય નહિ; સાંભળતાં અરૂચી આવે નહિ. આવા ઉપદેશથી ચક્રવર્તિ, બળદેવ, અને વાસુદેવાદિકના મનનું માન ગળી જાય અને સંસાર પ્રત્યે ઉદાસભાવ ઉત્પન્ન થાય. તે વખતે કોઈ સમદ્રષ્ટિ થાય, કોઈ શ્રાવકપણું ધારણ કરે, અને કોઈને સંજમ ગ્રહણ કરાવી, ધર્મરૂપી નાવમાં બેસાડી મોક્ષરૂપી ખંદરે પહોંચાડે છે. પુણ્યના અતિશયથી ભામંડળ ઉદ્ધોત કરી રહ્યો છે, વૃક્ષ શીતળ સુખકારી છાયા આપે છે, અને પચીસ જોજન સુધી સુગંધ વ્યાપી રહી છે, એવા જઘન્ય વીસ તીર્થંકર, અને ઉત્કૃષ્ટા એકસો સીતેર હોય છે, તેમાં

વર્તમાનકાળે વીસ વીહરમાનજી મહાવિદેહ ક્ષેત્રમાં કયાં કયાં અને કોણ કોણ વિચરે છે, તે કહે છે.—

૧. શ્રી મંદિરસ્વામી, ૨. શ્રી ભુગમંદિર સ્વામી. ૩ શ્રી બાહુજી સ્વામી, અને ૪ શ્રી ભુબાહુજી સ્વામી, એ ચાર તીર્થંકર શ્રી જંબુદ્રીપના સુદર્શન નામે મેરૂ પાસે વિચરે છે.

૫ શ્રી સુભત સ્વામી, ૬ શ્રી સ્વયંપ્રભુ સ્વામી, ૭ શ્રી રિખભાનંદ સ્વામી. ૮ શ્રી અનંતવીર્ય સ્વામી, એ ચાર ઘાતકીખંડના પૂર્વ મહાવિદેહમાં વિજય નામે મેરૂની પાસે વિચરે છે.

૯ શ્રી સુરપ્રભુ સ્વામી, ૧૦ શ્રી વિશાળપ્રભુ સ્વામી, ૧૧ શ્રી વજ્રધર સ્વામી, ૧૨ શ્રી ચંદ્રાનંદ સ્વામી, એ ચાર તીર્થંકર ઘાતકી ખંડના પશ્ચિમ મહાવિદેહ ક્ષેત્રમાં અચળ નામે મેરૂની પાસે વિચરે છે.

૧૩ શ્રી ચંદ્રબાહુ સ્વામી, ૧૪ શ્રી ભુજંગજી સ્વામી, ૧૫ શ્રી ઇન્દ્રજી સ્વામી, અને ૧૬ શ્રી નેમેશ્વરજી સ્વામી એ ચાર તીર્થંકર પુંકરાધના પશ્ચિમ મહાવિદેહમાં વિદ્યુત-માલી નામના મેરૂની પાસે વિચરે છે.

એવા શ્રી અરિહંત ભગવાન ઉત્કૃષ્ટ ૧૭૦ તેમાં વર્તમાન કાળે જે વિચરતા હોય તે દિનદયાળ મહારાજનો અવિનય, આસાતના, કરી હોય તો હાથ જોડી, માનમોડી તિથુત્તોનો પાઠ ૧૦૦૮ વાર ભણી ખમાવું છું.

હે સ્વામી ! આપ મંગળીક છે, ઉત્તમ છે, આપનો
આ ભવે, પરભવે, અને ભવોભવે શરણો હોજો.

બીજી વંદણા.

નમો સિદ્ધાણું—નમો એટલે નમસ્કાર હોજો, સિદ્ધાણું
કહેતા, જેમના દરેક કાર્ય સિદ્ધ થયા, કોઈ કાર્ય બાકી
રાખ્યો નહિ, તે સિદ્ધ ભગવાંતજી મહારાજ કયાં છે ? તો
કે, સમ પૃથ્વીથી સાતસેં જોજન ઉંચે જાય ત્યારે તારા-
મંડળ આવે ત્યાંથી દસ જોજન ઉંચે જાય ત્યારે સુરજનું
વિમાન આવે, ત્યાંથી એંશી જોજન ઉંચે જાય ત્યારે ચંદ્ર-
માનું વિમાન આવે, ત્યાંથી ચાર જોજન ઉંચે જાય ત્યારે
અઠાવીસ નક્ષત્રના માળા આવે, ત્યાંથી ચાર જોજન ઉંચે
જાય ત્યારે ખુદનો તારો આવે, ત્યાંથી ત્રણ જોજન ઉંચે
જાય ત્યારે શુકનો તારો આવે, ત્યાંથી ત્રણ જોજન ઉંચે
જાય ત્યારે મંગળનો તારો આવે, ત્યાંથી ત્રણ જોજન ઉંચે
જાય ત્યારે શનિશ્વરનો તારો આવે, એમ નવસેં જોજન
સુધી જ્યોતિષ ચક્ર છે, ત્યાંથી અસંખ્યાતા જોજન કોડા-
કોડી ઉંચપણે પહેલું સુધમાં ને બીજું ઇશાન નામે દેવલોક
છે. અકેકુ અર્ધ ચંદ્રમાને આકારે છે, બે મળી પૂર્ણ ચંદ્ર-
માને આકારે છે. પહેલામાં બત્રીસ લાખ ને બીજામાં અઠા-

વીશ લાખ વિમાન છે; ત્યાંથી અસંખ્યાતા જોજન ઉંચાં-
 પછે ત્રીજું સનતકુમાર અને ચોથું મહેન્દ્ર નામે દેવલોક છે,
 એકેકું અર્ધ ચંદ્રમાને આકારે છે, એ મળી પૂર્ણ ચંદ્રમાને
 આકારે છે. ત્રીજામાં બાર લાખ ને ચોથામાં આઠ લાખ
 વિમાન છે. ત્યાંથી અસંખ્યાતા જોજન ઉંચપછે પાંચમું
 પ્રહલલોક નામે દેવલોક છે, તે એકેકું પૂર્ણ ચંદ્રમાને આકારે
 છે, તેમાં ચાર લાખ વિમાન છે. ત્યાંથી અસંખ્યાતા જોજન
 ઉંચપછે છઠું લંતક નામે દેવલોક છે, એકેકું પુર્ણ
 ચંદ્રમાને આકારે છે, તેમાં પચાસ હજાર વિમાન છે. ત્યાંથી
 અસંખ્યાતા જોજન ઉંચપછે સાતમું મહાશુક નામે દેવલોક
 છે. તે એકેકું પૂર્ણ ચંદ્રમાને આકારે છે, તેમાં ચાલીસ
 હજાર વિમાન છે. ત્યાંથી અસંખ્યાતા જોજન ઉંચપછે આઠમું
 સહસાર નામે દેવલોક છે, એકેકું પૂર્ણ ચંદ્રમાને આકારે
 છે, તેમાં છ હજાર વિમાન છે. ત્યાંથી અસંખ્યાતા જોજન
 ઉંચપછે નવમું આણુત ને દશમું પ્રાણુત નામે દેવલોક છે
 એ એ જોડાજોડ છે. એકેકું અર્ધ ચંદ્રમાને આકારે છે,
 એ મળી પૂર્ણ ચંદ્રમાને આકારે છે. એમાં મળીને
 ચારસે વિમાન છે. ત્યાંથી અસંખ્યાતા જોજન ઉંચપછે
 અગ્યારમું આરણુ તે બારમું અચ્યુચ એ એ દેવલોક
 જોડાજોડ છે. એકેકું અર્ધ ચંદ્રમાને આકારે છે, એ મળી
 પૂર્ણ ચંદ્રમાને આકારે છે. એમાં મળીને ત્રણસો વિમાન છે;
 ત્યાંથી અસંખ્યાતા જોજન ઉંચપછે નવ ઐવેચક છે, તેનાં

નામઃ—૧ ભદ્રે, ૨ સુભદ્રે, ૩ સુભગ્યે, ૪. સુમાણસે, ૫. પ્રિયદંસણે, ૬ સુદંસણે, ૭ આમોહિ, ૮. સુપડિબધે અને ૯ જ્યૌષ્ઠરે. પહેલી ત્રીકમાં એકસો અગીઆર વિમાન છે. બીજી ત્રીકમાં એકસો સાત વિમાન છે. ત્રીજી ત્રીકમાં એકસો વિમાન છે, ત્યાંથી અસંખ્યાતા જોજન ઉંચપણે પાંચ અનુત્તર વિમાન છે. તેનાં નામઃ—૧ વિજય, ૨ વિજયંત, ૩ જયંત, ૪ અપરાજિત સર્વાર્થસિદ્ધ. ચોરશી લાખ સત્તાણુ હજાર તેવીસ વિમાનમાં આ વિમાન મોટા છે, ચાર વિમાન ચારે દીશાપર છે, અને અર્ધ ચંદ્રાકાર પ્રમાણે અસંખ્યાત કોડાકોડ જોજનના લાંબા પહોળા છે. વચ્ચે સર્વાર્થસિદ્ધ વિમાન છે તે એક લાખ જોજનનું લાંબુ પહોળું છે; અને સંપૂર્ણ ચંદ્રમાને આકાર છે. મેહલ અગ્યારસો જોજન ઉંચા છે. તે મહેલમાં વચ્ચે એક મોટો ચંદ્રવો બાંધેલો છે, ને તેની વચ્ચેવચ્ચ બસો ત્રેપન મોતીનો ઝુમખો છે. તે ઝુમખા વચ્ચેના એક મોતીના ચોસઠ મણકા છે; તેની પાસે ચાર મોતી છે તેને બત્રીસ બત્રીસ મણકા છે; તેની પાસે આઠ મોતી છે તેને સોળસોળ મણકા છે; તેની પાસે સોળ મોતી છે, તેને આઠ આઠ મણકા છે; તેની પાસે બત્રીશ મોતી છે તેને ચાર ચાર મણકા છે, તેની પાસે ચોસઠ મોતી છે તેને બે મણકા છે, તેની પાસે એકસો અઠાવીસ મોતી છે તેને એક એક મણકો છે, એમ સર્વ મળી બસે ત્રેપન મોતીનો મહા શોભાયમાન ઝુમખો લટકી

રહ્યો છે. પૂર્વ, પશ્ચિમ, ઉત્તર અને દક્ષિણ એ ચારે તરફ સુગંધી અને સુખકારી પવન વાય છે; જેથી મોતી સામ-સામા અથડાય છે, ને તેમાંથી છ રાગ અને છત્રીસ રાગણી નીકળે છે ! જેમ ભવનપતિ અને વાણુ વ્યંતરની દેવી હાથમાં વીણા લઈને મધુર કંઠથી સોગરહિત અને હર્ષ સહિત ગાયન ગાય તેથી પણ વધારે મધુર રાગ નીકળે છે. સંસારના સર્વ પુણ્યલાંક સુખથી ત્યાં અનંતગણુ સુખ છે. ત્યાં સર્વને તેત્રીસ હજાર વર્ષમાં ફક્ત એક જ વખત આહાર કરવાની ઇચ્છા ઉપજે છે ત્યાં સર્વ દેવતા જ્ઞાન-ધ્યાનમાં તલલાલીન બની રહ્યાં છે, મનમાં કોઈ જાતનો સંદેહ ઉત્પન્ન થાય તો ભગવંતજીને વંદણા નમસ્કાર કરીને પ્રશ્ન પૂછે છે, તેનો જવાબ ભગવંતજી મનથી જ ફરમાવે છે. જે દેવતા સમજી જાય છે. આવા મોટા પુણ્યના ધણી આવી સંપદા તપ અને સંજમના પ્રતાપથીજ પામ્યા છે. જે ભવી જીવ આવી કરણી કરશે તે આવું સુખ પામશે. આવા સર્વોર્થ સિદ્ધ મહા વિમાનના ધ્વજથી ખાર જોજન ઉંચે મુક્તિશિલા છે. તે મુક્તિશિલા પીસ્તાલીસ લાખ જોજનની લાંબી, પહોળી ગોળાકાર છે, મધ્યે આઠ જોજનની જાડી છે, ઉતરતા છેડે માંખીની પાંખ ધરી પણ અધિક પાતળી છે, ગોખીર, શંખ, ચંદ્ર, અંકરત્ન, રૂપાના પટ, મોતીના હાર ને ક્ષીરસાગરનાં પાણીથી પણ અધિક ઉજળી છે. તે સિદ્ધ શિલા ઉપર એક જોજનના છેલ્લા ગાઉના

છટ્ટા ભાગને વિષે શ્રી સિદ્ધ ભગવંતે બિરાલ રહ્યા છે. તે સ્વામી કેવા છે? અવર્ણ્ય, અગંધે, અરસે, અદ્વાસે, અમૂર્તિ, અબિનાશી, બૂખ નહિ, દુઃખ નહિ, રોગ નહિ, સોગ નહિ, જન્મ નહિ, જરા નહિ, મરણ નહિ, કાયા નહીં, કર્મ નહિ, અનંત અનંત સુખની લહેરમાં બિરાલ રહ્યા છે; તમે સ્વામી ત્યાં બિરાલો છો, હું અપરાધી, દીન, કીંકર, ગુન્દી અહીં બેઠો છું. આપના જ્ઞાન, દર્શન, સંબંધી અવિનય, આશાતના, અભક્તિ, અપરાધ કયો હોય તો મન, વચન અને કાયાએ કરી ભૂજો ભૂજો કરી ખમાવું છું.

ત્રીજી વંદણા.

નમો આચરિયાણું--નમો કહેતા નમસ્કાર હજો, આચરિયાણું કહેતા આચાર્યં ભ મહારાજને. તે આચાર્યં ભ મહારાજ, ૧ જ્ઞાનાચાર, ૨ દર્શનાચાર, ૩ ચારિત્રાચાર, ૪ તપાચાર, ૫ વીર્યાચાર. એ પાંચ આચારના પાળનારા છે.

આઠ દોષ અને ચૌદ અતિચાર રહિત, યથાયોગ્ય વસ્તુ દેજો. જીવાદિ નવ પદાર્થ તથા અંગ ઉપાંગાદિક ઉપકાર નિમિત્તે જ્ઞાન ભણે, અને બીજાને ભણાવે તેને જ્ઞાન આચાર કહે છે.

પચીસ પ્રકારના મિથ્યાત્વનું સ્વરૂપ બતાવે, ક્રિયાવાદી,

અક્રિયાવાદી, અજ્ઞાનવાદી, વિનયવાદી, ત્રણુસે ત્રેસઠ પાખં-
ડીનું સ્વરૂપ બતાવી મિથ્યાત્વનો ભ્રમ વગેરે દૂર કરે તેને
દર્શન આચાર કહે છે.

સંસાર સમુદ્રનું સ્વરૂપ બતાવે તે સંસાર સમુદ્ર કેવો
છે તો કે રત્નાગર સાગરમાં જેમ પાણી છે, તેમ સંસાર-
રૂપી સમુદ્રમાં મોહિની કર્મરૂપી પાણી છે; રત્નાગર સમુદ્રમાં
જેમ કાંદો છે તેમ સંસારમાં કામભોગરૂપી કાંદો છે; રત્ના-
ગર સાગરમાં જેમ ચાર પાતાળ કળસ છે, તેમ સંસારમાં
ચાર કષાયરૂપી પાતાળ કળસ છે, રત્નાગર સાગરમાં જેમ
નાના મચ્છને મોટા મચ્છ ગળી જાય છે, તેમ સંસાર
સમુદ્રમાં સખળો નખળાને ગળી જાય છે; રત્નાગર સાગરમાં
જેમ નાના મોટા મગરમચ્છ વગેરે રહે છે, તેમ સંસાર
સમુદ્રમાં દીકરા-દીકરી, ભાઈ, જમાઈ વગેરે રહે છે; રત્ના-
ગર સાગરમાં જેમ મોટા ડુંગરા છે, તેમ સંસાર સમુદ્રમાં
આઠ કર્મરૂપી મોટા ડુંગરા છે; રત્નાગર સાગરમાં જેમ
શંખ શંખલા વગેરે છે, તેમ સંસાર સમુદ્રમાં ત્રણુસે ત્રેસઠ
પાખંડીરૂપ ધર્મ છે; રત્નાગર સાગરમાં જેમ હીરા, માણિક
મોતી છે તેમ આ સંસાર સમુદ્રમાં સાધુ-સાધ્વી, શ્રાવક-
શ્રાવિકા છે; રત્નાગર સાગરમાં જેમ કોઠો છે, તેમ આ
સંસાર સમુદ્રમાં મોક્ષ રૂપી કોઠો છે; રત્નાગર સાગરમાં જેમ
અગ્નિ છે, તેમ આ સંસાર સમુદ્રમાં ક્રોધરૂપી અગ્નિ છે.

રત્નાગર સાગરમાં જેમ જહાજ છે, તેમ આ સંસાર સમુદ્રમાં સમક્ષિતરૂપી જહાજ છે અને તે સમક્ષિતરૂપી જહાજમાં પાંચમહાવ્રતરૂપી પાત્રીયાં છે, સત્તર ભેદે સંજમરૂપી નાવ છે, ધ્યાનરૂપી ધન છે, જ્ઞાનરૂપી કિનારો છે, વૈરાગ્ય ભાવરૂપી વાયરો છે, સંતોષરૂપી મૂળ છે. એવી જહાજમાં બેસી અનંતા જીવં સંસાર સમુદ્રમાંથી તર્યા, સંજ્યાતા જીવ તરે છે, અનંતા જીવ તરશે; એવું બાણી ચારિત્ર અંગીકાર કર્યું, બીજાને ચારિત્ર અંગીકાર કરાવે, પાંચ મહાવ્રત પાળે પજાવે; પાંચ સુમતી, ત્રણ ગુપ્તિ, નવ વાડ બ્રહ્મચર્ય પાળે-પજાવે, પાંચ ઈંદ્રિ જીતે-જીતાવે, ચાર કષાય ટાળે-ટાળાવે તેને ચારિત્ર આચાર કહે છે.

બાર પ્રકારની તપશ્ચર્યા તેમાં ૧ અણુસણ, ૨ ઉણો-હરી, ૩ લિક્ષાયરી, ૪ રસ પરિત્યાગ, ૫ કાયાકલેશ અને ૬ પડિસલીનતા એ છ બાહ્ય, અને ૧ પ્રાયશ્ચિત, ૨ વિનય, ૩ વૈયાવચ, ૪ સન્નિધાય, ૫ ધ્યાન અને ૬ કાર્યોત્સર્ગ એ છ અભ્યંતર મળી બારે પ્રકારે તપ કરે, બીજાને તેમ કરવાનો ઉપદેશ આપે અને શક્તિ પ્રમાણે તપ કરાવે તેને તપ આચાર કહે છે.

જ્ઞાન-ધ્યાન, તપ-જપ અને વ્રતને વિષે ઉદ્યમ કરે, અને બીજાને ઉપદેશ દે, કે અહો ભાઈ પ્રાણી ! સંસારમાં પથ્થર ફેડયા, કાષ્ઠ ફેડયા, ભાર ઉપાડ્યો વગેરે ઘણું કષ્ટ સહન કર્યું; ભૂખ, તૃષ્ણા, શીત-ઉષ્ણાદિક ઘણું પરિસ્સાહ

સહન કર્યો, મરણની સામે થયો, પણ ઘણું કર્મ બંધન કરી ચાર ગતિ અને ચોવીસ દંડકમાં ફરતા ફરતા કયાંય શાન્તિ મળી નહિ, માટે ધર્મધ્યાન કરો, પંડિત વીર્ય, તથા બાલ પંડિત અંગિકાર કરો, બાલ વીર્ય ત્યાગ કરો, જેથી રોગ-શોગ, કલેષ, ઉચ્ચાટ, જન્મ-મરણ એ સર્વ દુઃખ દૂર થશે. એવો ભલો હીતકારી ઉપદેશ આપી, ધર્મનો ઉઘાત કરાવ તેને વીર્ય આચાર કહે છે.

એવા ભક્તિ પરિણામી પરમપૂજ્ય કલ્પનીક અચેત વસ્તુના ગ્રહણહાર, સચેતના ત્યાગી, વૈરાગી, મહાગુણી, ગુણના અનુરાગી, શ્રી આચાર્યજી મહારાજનો અવિનય, આસાતના કરી હોય તો હાથ જોડી, માન મોડી ત્રણવાર તિષ્ઠીને પાઠ ભણી, બુજો બુજો કરી ખમાવું છું.

ચોથી વાદણા.

નમો ઉવજ્જાયાયાણું—નમો કહેતા નમસ્કાર કરું છું, ઉવજ્જાયાયાણું કહેતા ઉપાધ્યાયજી મહારાજને, તે ઉપાધ્યાયજી મહારાજ ગુરૂદેવથી નીચે આસને બેસનારા, ચપ્પણ રહિત, કપટ રહિત, મધુર વાણી સહિત, અકોપી, શ્રુતના મદ્દ રહિત, આચાર્યના દોષ ઉઘાડા કરે નહિ, વરીને પણ મિઠાશથી બોલાવે. કલેષ વધારે નહિ ઇત્યાદિક પચીસ

શુદ્ધ સહિત જ્ઞાન ભણે ને શુદ્ધેવની ભક્તિના કરણહાર છે. તેઓ શ્રી અગિયાર અંગ અને ચૌદપૂર્વ ભણનારા છે. અગિયાર અંગનાં નામઃ—૧. આચારંગ—તેમાં સાધુ-જીના આચારનું વર્ણન છે; ૨. સુયગડાંગ—તેમાં સુમતી-અણુમતીનું જાણપાણું છે; ૪. સમવાયંગ—તેમાં એકાદિક કોડાંન કોડ બોલ ને ચોપન ઉત્તમ પુરોનો અધિકાર છે; ૫. ભગવતીજી—તેમાં છત્રીસ હજાર પ્રશ્નોનો અધિકાર છે; ૬. જ્ઞાતાજી—તેમાં સાડાત્રણ કોડ ન્યાય છે; ૭. ઉપાસંગજી—તેમાં દસ શ્રાવકનો અધિકાર છે; ૮ અંતગડજી—તેમાં નવ જણા છેવટે કેવળ જ્ઞાન પામી મોક્ષ ગયા તે અધિકાર છે; ૯. અનુત્તર ઉવવાઈ—તેમાં તેત્રીસ જણા પાંચ અનુત્તર વિમાનમાં ગયા તેનો અધિકાર છે; ૧૦ પ્રશ્નવ્યાકરણ—તેમાં પાંચ આશ્રવ અને પાંચ સંવરનો અધિકાર છે; ૧૧ વિપાક સૂત્ર—તેમાં સુખ-દુઃખ ભોગવી મોક્ષ જશે તેનો અધિકાર છે; એ અગ્યાર અંગનો અર્થ અને પાઠ સંપૂર્ણ રીતે જાણે.

ચૌદ પૂર્વના નામઃ—૧. ઉત્તરત, ૨ અગ્નિ પ્રવાહ, ૩. વીર્ય પ્રવાહ, ૪ અસ્તીનાસ્તી, ૫ જ્ઞાન પ્રવાહ, ૬ સત્ય પ્રવાહ, ૭. આત્મ પ્રવાહ, ૮ કર્મ પ્રવાહ, ૯ વિદ્યા પ્રવાહ, ૧૦ પચ્ચબાણુ પ્રવાહ, ૧૧ પ્રાણુ પ્રવાહ, ૧૨ અઅધ પ્રવાહ, ૧૩ ક્રિયા વિશાલ, ૧૪ લોક વૈદુસાર એ ચૌદ પૂર્વ તથા

અચાર અંગ એ મળ રપ ગુણે કરી બિરાજમાન છે, તે ઉપર
બાર ઉપાંગ લાગે તેના નામઃ—૧ ઉવવાઈ, ૨ રાયપસેણી,
૩ શવાલીગમ, ૪ પન્નવણાજી, ૫ જંબુકિપ પનંતી, ૬ ચંદ
પનંતી, ૭ સૂર્ય પનંતી, ૮ નિરાવલીયા, ૯ કપવડંસીયા,
૧૦ પુક્રિયા, ૧૧ પુક્ર્યુલિયા ૧૨ વિણુદસીયા, તે ઉપર
ચાર મૂળ સૂત્ર લાગે તેના નામઃ—૧ ઉત્તરાધ્યયન, ૨ નંદી,
૩ અનુયોગદાર, ૪ દશવૈકાલીક, તે ઉપર ચાર છેદ ગ્રંથ
લાગે તેના નામઃ—૧ દશાશ્રુત ખંડ, ૨ બૃહત્ કલ્પ, ૩ વ્ય-
વહાર, ૪ નસિથ તથા ખત્રીસમો આવસગ આદિ અનેક
ગ્રંથ તકં ન્યાય, સાત નય, નિશ્ચય વ્યવહાર, ચાર પ્રમાણ
આદિ સ્વમત તથા પરમતના બાણ, મનુષ્ય, દેવતા વિવા-
દમાં છળવા સમર્થ નહિ જિન નહિ પણ જિન સરખા,
કેવલી નહિ પણ કેવલી સરખા શ્રી ઉપાધ્યાયજી મહારાજ
મિથ્યાત્વ રૂપ અધિકારના ટાળનાર, સારએ, વારએ, ધારએ
આદિ અનેક ગુણે કરી સહીત બિરાજમાન છે, આપનો
અવિનય, આસાતના, અભક્તિ, અપરાધ કયો હોય તે
હાથ બેડી, માન મોડી તિખુત્તોનો પાઠ તથા વાર લાણી
બુજે બુજે કરી ખમાવું છું.

પાંચમી વંદણા.

નમો લોએ સવ્વસાહુણું—નમો કહેતા નમસ્કર હોએ, લોએ કહેતા અઢીદ્વિપ લોકને વિષે, સવ્વ સાહુણું કહેતા સર્વ સાધુ મુનિરાજ, તે સાધુ મુનિરાજ કેવા છે તો કે, તરણ તારણ, અશરણના શરણ, દયા ધર્મના મંડણહાર, હિંસા ધર્મના ખંડણહાર, કેમલ પ્રકૃતિ, ભદ્રિક પરણામી, આરંભ પરિગ્રહ રહિત, ચિંતામણી રત્ન સમાન, કલ્પવૃક્ષ સમાન, પારસમણિ સમાન, સગાવીસ ગુણ સહિત, બારભેદે તપશ્ચર્યાના કરણહાર, બારે ભાવનાના ભાવણહાર, બાર પડિમાના વેહણહાર, તેત્રીસ આસાતનાના ટાલણહાર, બેંતાલીસ દોષ ટાળી આહાર-પાણીના દેવણહાર, આવન અનાયરણના ટાલણહાર બાવિસ પરિસ્સહના જીતણહાર, અનેક લગ્નિધના ધારણહાર, અને મોહ-મમતા રહિત છે.

મેંવા સાધુ જઘન્ય બે હબ્બર કોડ, ઉત્કૃષ્ટ પ્રત્યેક હબ્બર કોડ પાંચ ભરત, પાંચ ચેરવત, પાંચ મહાવિદેહ ક્ષેત્ર, અઢી દ્વિપ તથા કેવલ સમુદ્ધાત આશ્રી આખા લોકમાંહિ ભગવંતની આજ્ઞા પ્રમાણે વિચરે છે. તેમનો અ-વિનય, આસાતના, અભક્તિ, અપરાધ કયો હોય તો હાથ જોડી, માન મોડી, તિષ્ઠતોનો પાઠ ત્રણવાર ભણી ભુજે ભુજે કરી ખમાવું છું.

નમો ધર્મ આચરિયાણું—નમો કહેતા નમસ્કાર કરું છું. ધર્માચરિયાણું કહેતા પોતાના ધર્મ આચાર્યજીને તે ધર્માચાર્યજી કહેવા છે, તો કે, અનાદિ કાળથી જીવ મોહ મિથ્યાત્વરૂપી નિદ્રામાં સુતો હતો, ધર્મ—અધર્મ, કર્મ—અકર્મ કાંઈ જાણતો નહિ, તેને અનુકંપા લાવી શ્રી જિનેશ્વરનો ધર્મ જતાવ્યો, બોધ બીજ રૂપ સમક્ષિત રત્નની શુદ્ધ શ્રદ્ધા જતાવી; અને દેવ આપણો આત્મા, ગુરુ તે જ્ઞાન ધર્મ, શ્રદ્ધા ચારિત્ર વ્યવહારમાં દેવ અરિહંત અઢાર દોષ રહિત, ગુરુ નિગ્રંથ આરંભ પરિગ્રહ રહિત, ધર્મ કેવળી પદ્મ્યો હયામાંહિ, એ ત્રણ તત્ત્વ શુદ્ધ ધરાવ્યા એવા શ્રી ગુરુદેવજી મહારાજ ! આપ અનંત જન્મ મરણના મિટાવણુહાર, નિર્યામક સમાન, હૈયાના હાર, કાનના કુંડળ સમાન, માથાના મુગટ સમાન, આંખની કીકી સમાન, મહા સુબુદ્ધિદાયક, અનુકુળ-પ્રતિદૂળ વચન કહી ધર્મ રૂપી ઝાઝમાંહિ બેસાડી મોક્ષરૂપી પાટણે પહોંચાડનાર છે, આપનો અવિનય, આસાતના, અભક્તિ, અપરાધ કયો હોય તો હાથ જોડી, માન મોડી તિખુતોનો પાઠ ત્રણ વાર ભણી ભુજો ભુજો કરી ખમાવું છું.

એ પાંચ પરમેષ્ઠિ અને ધર્માચાર્યજી મહારાજ સર્વ મંત્રનો મંત્ર, જંત્રનો જંત્ર, સર્વ ઔષધીમાં ઔષધી, સર્વ સિદ્ધિદાયક છે. એ સિવાય કોઈ આધારભૂત નથી. અનંતા

જીવો તેમનો શરણો લઈ ત્યાં છે, સંખ્યાતા તરે છે, ને અનંતા તરશે.

ઈતિ પાંચ વંદણા સંપૂર્ણ.

૩. આલોચણા.

સુશ્રાવક-શ્રાવિકાનાં સઘળાં પાતિક ટાળવા અર્થે જ્ઞાન, દર્શન, ચારિત્ર અને તપમાં અતિચારાદિ દોષ લાગવે કરી કોઈ મૂળગુણ-ઉત્તરગુણની વિરાધના થઈ હોય તે અનંત સિદ્ધ-કેવળી ભગવંતની સામે, ગુરૂની સામે, આત્માની સામે આલોચું છું:—

પ્રથમ પાંચ પદ નવકાર (નમસ્કાર) મંત્રનાં કહેવાં:—
 જુમો આરહંતાણું, જુમો સિદ્ધ્યાણું, જુમો આચરિયાણું,
 જુમો ઉવજ્જાયાણું. જુમો લોચે સવ્ય સાહુણું ॥

પછી ચત્તારિમંગલ કહી નીચે મુજબ “આત્મ-ચિંતન” અને પૂર્વભવે લાગેલાં પાપ-દોષોનું આલોચણ-ક્ષેત્ર વિશુદ્ધ કરવી.

હે આત્મન્ ! તેં અનાદિકાળથી સંસારમાં નૃત્યકારની જેરે અનેક રૂપ ધારણ કરી સ્વચ્છંદે પ્રવર્તતાં અનંત કોટાનુ કોટી ભવ કર્યાં, પણ જન્મ, જરા, મરણરૂપ મહા વેદના-હુઃખનો પાર આવ્યો નહિ. વળી ત્રસ-સ્થાવર મધ્યે સ્ત્રી-

પુરુષ-નપુંસકપણે, સધન-નિર્ધનપણે; ઉચ્ચ-નીચપણે, સૌભાગી-દુર્ભાગીપણે, પશુ-પંખીપણે, સુરૂપવંત-કુરૂપવંતપણે, રંક-રાજાપણે, દેવ-દેવીપણે, નારકી-નીગોદપણે અવતાર ધારણ કરી સધળા જીવ સાથે માતા-પિતાપણે, ભાઈ-બેનપણે, પતિ-પત્નિપણે, પુત્ર-પુત્રીપણે અનંતવાર સગપણ નિપજાવ્યાં; અને એ મારો શત્રુ, એ મારો મિત્ર, એમ મમત્વ ભાવે ચૈદ્ર રાજલોકનાં સ્થાનક અનંત પુદ્ગળ પરાવર્તને પરિભ્રમણ કરી સ્પર્શ્યા, પણ “સમક્ષિત” વિના કાંઈ ગરજ સરી નહિ. હમણાં તને પૂર્વભવના પુન્યોદયે અને શ્રી ગુરુદેવની કૃપાવડે શ્રી “જિનેન્દ્રનો ધર્મ” મળેલો છે તેથી પ્રમાદ, ગાફલપણું છોડી તું તારું આત્મસાચું કર; કારણ કે એ વીતરાગના ધર્મની “શ્રદ્ધા” “પરૂપણા” અને “સ્પર્શના” ની જોગવાઈ ફરી મળવી દુર્લભ છે.

* * *

આ સંસારી સંબંધ ધરાવનારાં પતિ-પત્ની, પુત્ર-પુત્રી, માતા-પિતાદિ સગાં તથા મિત્ર અને નોકર ચાકર વગેરે, જ્યારે તને મસ્તકાદિકની પીડા, જ્વર, સૂજાદિક રોગ ઉપજશે ત્યારે તે રોગોથી છોડાવવા મુદ્દલ સમર્થ નથી તથા મરણ આવ્યે તારું કોઈ શરણ્ય નથી. એવો માયા-કલ્પિત સંબંધ જાણી તેનાપર મૂછાભાવ ન રાખવો. વળી ક્ષેત્ર, વાડો, ઘર, હવેલી, સોનું, હીરા, માણેક, મોતી, ધન,

ધાન્ય વગેરે પરિશ્રદ્ધ પાણુ તને મરણુથી બચાવવા સમર્થ
નથી માટે તેનાપર પાણુ મૂર્છા ભાવ (તીવ્ર ઇચ્છા) ન રાખવો,

+ + +

ઉપર કહેલો પરિશ્રદ્ધ કે જે હજીવો ને ભારે, સચિત્ત
ને અચિત્ત, અલ્પ મૂલ્યવાળો ને અતિમૂલ્યવાળો, સૂક્ષ્મ ને
બાહર તે સર્વ એવો છે કે:—મહાદુઃખકારી, મહા અનર્થ-
કારી, મહા પાપનું મૂળ, દુર્ગતિનો વધારનાર, કામ-ક્રોધ-
માન-માયા-લોભ કષાયનો સ્વામી, મોહ-મચ્છર-રાગ-દ્વેષનું
મૂળ, દસાવધિ ચત્તિધર્મ રૂપ કલ્પવૃક્ષનો દાવાનળ, ન્યાય,
ક્ષમા-સંતોષનો નસાનાર, બોધબીજ સમક્રિતનો ફેડનાર,
સંયમ-સંવર-અહમ્કારની ઘાતનો કરનાર, જન્મ-જરા-મરણના
ભયનો દેનાર, મોક્ષ માર્ગના વિદ્ધનો કરનાર, કડવાં કર્મ-
વિપાક ફળનો દેનાર, અનંત સંસારનો વધારનાર, મહાપાપી,
પાંચ ઇન્દ્રિયોના તેવીશ વિષય રૂપ વૈરીને પોષનાર,
ચિંતા-શોકરૂપી મારગનો વધારનાર, તૃષ્ણા-વિષવેલનો
સીંચનાર, રૂઠ કપટનો ભંડાર, વધ-બંધ-કલેષનું ઘર, યોગતિ
કર્મ બંધનો મદાર; આત્માને આ લોકના વિષે એના જેવો
બીજો કોઈ મોહપાસ પ્રતિબંધક નથી, પાંચ આશ્રવનું ઘર,
અશાન્તા-ભયનો દેનાર, અશાન્ધત, અત્રાણુ, અશરણ્ય ઇ-
ત્યાદિ દુઃખનો કારણીક બાણી તેની વાંચ્છા છાંડવી.

+ + +

આ ઉદારિક શરીર મળમૂતનું લાજન, ચામડીથી વીટેલા હાડકાનું પીંજર, કુટેલા હાંદ્યા સરખું, અશુચી અને દુઃખનું સ્થાનક, જુના — કૌહેલા વસ્ત્ર સરખું, કમિયાદિક જીવની કેથળી, વાત, પિત્ત, કફ, શ્લેષ્મ અને સેંકડો રાગોથી ભરેલું જાણી તેના ઉપરથી મોહ ઉતારી જે મહાપુરુષ નિર્માણ પંચ મહાવ્રત ધારણ કરે તેને ધન્ય છે ! તથા મૂળગુણ ઉત્તરગુણધારી શ્રાવક જેઓ શિયળવંત, સત્યવાદી, ન્યાયવ્રત નીતિવંત, દામાવંત, ધૈર્યવંત, પાપભીરુ, લજ્જાવંત, શીતળ વાણી વદનાર, ગુણગ્રાહી, પરદુઃખભંજન દાતા, યુન્વાત્મા, વિનિત, કલ્યાણ બુદ્ધિ, ઉપકાર બુદ્ધિવાળા દીપક સમાન, ગંભીર નમણા, ખમણા સરલ સ્વભાવવંત. વાત્સલ્યકારી તથા ચતુર્વિધ સંઘની સેવા કરનાર એવા શ્રાવકને ધન્ય છે !

* * *

હું અભાગી, દુષ્ટ, ખળબુદ્ધિનો ધણી; નીચ, છીદ્રગ્રાહી, અવગુણગ્રાહી, હઠીલો, વ્યસની, અલ્પબુદ્ધિવંત, નિર્ઠય, આશાગુલામ, વિષય લિખારી, ગુણનો દ્રેષી, અવગુણનો પ્રેમી સ્વાધી, નિર્લજ્જ, ગુણચોર, વિશ્વસઘાતી, સ્વામી પ્રોહી, પાપી, આત્મઘાતી, કલેશી, મમત્વી, અવગુણનો ભંડાર, સ્વછંદવિહારી, જન્મો જન્મ આત્મકાર્ય વીણસાડી અવળે માર્ગે ચાલ્યો. આજ પરમ શુભ શ્રી વીતરાગનો ધર્મ પામી

સકળ સંબંધ જૂઠો અને અસ્થિર જાણી, પાપથી પાછાં પગલાં ભરી, આત્માને વિશુદ્ધ કરવા સાડું સંભારીસંભારી, વિચારી વિચારી, ધારી ધારી, સર્વ દોષ ગુણની સાથે નિવાડું છું.

મારા તરણ તારણ, અધમ ઉધારણ, ભવદુઃખ ભંજન, એકાંત હિતના કરનાર, ધર્મગુરુ-ધર્મોચાર્યજીએ મને ન્યાય કરવા મહેરબાન થઈને સુદૃઢ કમાણીરૂપ દોલત, શબ્દ (ભાતુ) રૂપ સંવર કરણી બતાવી તેમાંથી મારી શક્તિ અને સમજણ મુજબ મેં મૂળગુણ-ઉત્તરગુણ-વૃત્ત પચ્ચગ્ગણ-નિયમની મર્યાદા કરી છે તે પાંચ આચાર સંબંધી જે કોઈ અતિક્રમ, વ્યતિક્રમ, અતિચાર, અણાચાર વગેરે દોષ લાગ્યા હોય તે આલોચું છું.

શ્રી આલોચણા પ્રારંભ.

પ્રથમ સાત સૂત્ર ક્ષેત્રવિશુદ્ધિના કહેવા તેની વિગત:—

(૧) “ જુમો અરિહંતાણુ ” આદિ પાંચ પદ નવકારનાં કહેવાં, (૨) તિષ્ઠ્યુત્તોનો પાઠ કહેવો, (૩) ઇરિયાવહીનો પાઠ કહેવો, (૪) તસ્સઉત્તરીનો પાઠ કહેવો, (૫) ઇરિયાવહીનો કાઉસ્સગ્ગ કરવો-કરાવવો, (૬) લોગસ્સનો

પાઠ કહેવો, (૭) *નમોઽથ્યુણું* ત્રણ કહેવાં.

ત્યાર પછી (૧) જ્ઞાનાચાર, (૨) દર્શનાચાર, (૩) ચારિત્રાચાર, (૪) તપાચાર સંબંધી નીચે મુજબ આલોચણ કરવી-કરાવવી.

(૧) જ્ઞાનાચાર.

સૂત્ર જ્ઞાનાદિકના વિષે “ જંવાયંદં ” આદિ અતિ-ચાર લાગ્યા હોય તે આલોચું છું:—

(૧) આઘાં પાછાં સૂત્ર ભણવાથી, (૨) ઉપયોગ રહિત સૂત્ર ભણવાથી, (૩) હીણુ અક્ષર ભણવાથી, (૪) અધિક અક્ષર ભણવાથી, (૫) પદ હીણું ભણવાથી. (૬) વિનયરહિત ભણવાથી, (૭) ત્રણ યોગ હીણુપણે ભણવાથી, (૮) શુદ્ધ ઉચ્ચાર રહિત ભણવાથી, (૯) અવિનીતને સૂત્ર ભણાવવાથી (૧૦), [માદપણે ભણવાથી, [૧૧] ચાર અકાળે સુત્રની

* પહેલું નમોઽથ્યુણું સિદ્ધપદ પામેલા અરિહંતને કહેવું:— નમોઽથ્યુણું, અરિહંતાણું, ભગવંતાણું. “ કાણું સંપાત્તાણું ” સૂચી કહેવું. બીજું નમોઽથ્યુણું વિદ્યમાન અરિહંતને કહેવું: નમોઽથ્યુણું, અરિહંતાણું. “ નામદેય ” સૂચી કહી પછી “ કાણું સંપાત્તિ કામાણું, નમો જિણુણું ” કહેવું. ત્રીજું નમોઽથ્યુણું પોતાના ધર્માચાર્યને કહેવું:— “ નમોઽથ્યુણું, મમ ધર્મચાર્યરસ, મમ ધર્મ દેવદેશીયરસ, જાસંપાવિઉ કામસ ” એ પ્રમાણે કહેવું.

સઝાય કરવાથી, (૧૨) ચાર કાળે સૂત્રની સઝાય નહિ કરવાથી, (૧૩) ઉદ્ધારિકાદિક અસઝાઈએ સઝાય કરવાથી, [૧૪] સઝાયના વખતે સઝાય નહિ કરવાથી એ ચૌદ અતિચાર માંહેનો જે કોઈ અતિચાર સેવ્યો હોય, સેવરાયો હોય, સેવતાં પ્રત્યે અનુમોદ્યો હોય, તે અનંત સિદ્ધ-કેવળી ભગવંતની સામે મિછછામી દુષ્કંડ.

જ્ઞાનવંત પુરૂષના અવર્ણવાદ બોલાણા હોય, તેઓની સાથે ખોટા વિવાદ-ઝગડા કર્યા હોય, દ્રેષ ધર્યા હોય, ખોટા વાંક દીઠા હોય, ઉપકાર ઝોળાયા હોય, ભણતાં અંતરાય પાડી હોય, જ્ઞાનાવરણીય કર્મ બંધાય એવાં આચરણ આચર્યાં હોય, તથા પોતાની હઠે, કદાચહે, વંકાઈપણે, ઉદ્ધતપણે, અસમજણપણે, દુષ્ટ બુદ્ધિએ કોઈ સિદ્ધાંત વચન ઉથાપ્યું હોય-વીપરીત પડ્યું હોય; ઉપહાસ્યાદિ અવહેલણા કરી હોય, ઇત્યાદિ અવિનય, અશાતા, અભક્તિ થઈ હોય, મને કરી, વચને કરી, કાયાએ કરી, જાણપણે, અજાણપણે, આકુટી અણાકુટી, દ્રાચથી, ક્ષેત્રથી, કાળથી, ભાવથી, દેશથી, સર્વથી વિરાધના કરી હોય, દિવસ સંખંખી અપરાધ કર્યા હોય-કરાવ્યા હોય-કરતાં અનુમોદ્યા હોય તે અનંત સિદ્ધ કેવળી ભગવંતની સામે મિછછામિ દુષ્કંડ.

[૨] દર્શનાચાર.

સમકિતના વિષે “ શંકાદિ અતિચાર લાગ્યા હોય તે આલોચનું છું:—

(૧) શ્રી જિન વચનના ગંભીર-ગહન ભાવ સાંભળીને મનમાં સંદેહ આણ્યો હોય, (૨) અન્ય ધર્મની ઇચ્છા કરી હોય; (૩) ધર્મ કર્તવ્યના કૃણનો સંદેહ આણ્યો હોય, [૪] મિથ્યાત્વમતની પ્રશંસા કરી હોય, (૫) મિથ્યાત્વીનો પરિચય કર્યો હોય એ પાંચ અતિચાર માંહેનો જે કોઈ અતિચાર લાગ્યો હોય તે અનંત સિદ્ધ-કેવળી લગવંતની સાથે મિઠ્ઠીમી દુષ્કર્ત.

ધર્મનિમિત્તે આરંભ સમારંભ કર્યો હોય, પીપળે પાણી રેડયું હોય, દીપમાળ કરાવી હોય, બહુચરા-લવાની-આસપાળ—હનુમાન-ગોત્રજ-ક્ષેત્રપાળ વગેરેના જાગ, હવન, હોમ, વ્રત-વર્તુલાં કર્યાં હોય, માન્યાં હોય; ઇત્યાદિ જે કોઈ લૌકિક મિથ્યાત્વ સેચ્યું હોય; તથા આ લોક અર્થે દેવ—ગુરુ—ધર્મની માનતા કરી હોય; લેવા-ખાવાની લાલચે આઠમ પાળીના ઉપવાસ કર્યાં હોય; કષ્ટ પડયે તપશ્યા માની હોય તથા તિર્થકરને દીવો દીવેટ માન્યાં હોય; ઉત્તર તથા મુળ ગુણમાં દોષ લગાડનારનો પરિચય કર્યો હોય; અસંયમનો ઉપદેશ દીધો હોય; એ વગેરે કોઈ લૌકિક તથા લોકોત્તર મિથ્યાત્વ લાગ્યું હોય તથા સાધુને અસાધુ

જાણ્યા હોય, અસાધુને સાધુ જાણ્યા હોય, ઇત્યાદિ પચીસ પ્રકારનાં મિથ્યાત્વ માંહેનું કોઈ મિથ્યાત્વ લાગ્યું હોય તથા અનંતાનું બંધી ક્રોધ, માન, માયા, લોભથી સમકિત જાય એવું આચરણ આચર્યું હોય, સમકિત જીવની નિંદા-હેલણ કરી હોય; સમકિતવાંત તથા ધર્મી જીવ ઉપર ઇર્ષા (ઝેર-ખાર) આણ્યાં હોય, ઇત્યાદિ સમકિતના વિષે દોષ સેવ્યા હોય, સેવરાચ્યા હોય, અનુમોદ્યા હોય, દેશથી, સર્વથી વિરાધના કરી હોય, દિવસ સંબંધી, રાત્રિ સંબંધી અપરાધ કર્યાં હોય, કરાવ્યાં હોય, કરતાં અનુમોદ્યા હોય તે સર્વ અનંત સિદ્ધ-કેવળી ભગવાંતની સામે મિષ્ટીમી દુક્કડં.

[૩] ચારિત્રાચાર.

પહેલું વ્રત.

“ શુભાચો પાણીઘવાયં વેરમણુ ” વ્રતના વિષે બંધે વહે ” આદિ મોટકા અતિચાર લાગ્યા હોય તે આલોપું છું:—

[૧] કોઈ પ્રાણીને નિર્દય બુદ્ધિએ દુકે ને ઘાટે બંધને બાંધ્યું હોય; (૨) દેષબુદ્ધિથી લોકડી આદીનો ગાઠો પ્રહાર કીધો હોય; (૩) દેષબુદ્ધિથી કોઈ પ્રાણીનાં અંગોપાંગ છેલાં હોય; (૪) પશુ ઉપર આત ભાર ભર્યો હોય; (૫) દેષબુદ્ધિથી કોઈ પ્રાણીને ભાત પાણીનો અંતરાય પાડ્યો હોય:

એ પાંચ અતિચાર માંહેનો જે કોઈ અતિચાર લાગ્યો હોય તે અનંત સિદ્ધ—કેવળી ભગવંતની સામે મિદ્ધામી દુક્કડં.

સળેલાં ધાન્ય, ઔષધાદિ જોયાવિના વાપર્યાં હોય; છાણાં; ઇંધણુ અણુજોયાં બાળ્યાં હોય, ચૂલા, સગડી, ખાંડ-શિયા, ઘંટી વગેરે પુંજ્યાવિના ઉપયોગમાં લીધાં હોય; સાપ, ખજુરા, વીંછી આદીને દાળી દુઃખ દીધું હોય; જૂ, લીખ, માંખણુ, જુઆ, ઇતરડી, ગીગોડા, આદિ જીવોને તડકે અગર રસ્તા વચ્ચે નાખ્યા હોય; નાવણુ ધોવણુ કરતાં, પાણી ભરતાં—વાપરતાં—ઉલ્લેચતાં પોરા આદિ જીવોની વિરાધના થઈ હોય; કીડી, મંકોડી, ઉધેઈ, ધીમેસ, કાતરા, ચૂડેલ, પતંગીઆં, અળસિયાં, ચેળ, મામણુમુંડા આદિ જીવોને હાલતાં—ચાલતાં—કામકાજ કરતાં હણ્યા હોય તથા દુઃખ દીધું હોય, પાંચ સ્થાવરકાયનો આરંભ—સમારંભ કરતાં હર્ષ આણ્યો હોય; ઇત્યાદિ પહેલા વ્રત સંખધી જે કોઈ દોષ લાગ્યો હોય તે અનંત સિદ્ધ—કેવળી ભગવંતની સામે મિદ્ધામી દુક્કડં.

—◆—
ખીજુ વ્રત.

“ શુલાઓ મુસાવાયાઓ વેરમણુ ” વ્રતના વિષે “ સહ-સ્સા ભખાણુ ” આદિ અતિચાર લાગ્યા હોય તે આલોવુંકુંઃ—

(૧) કોઈને ધાસકો પડે, ઉદ્વેગ ઉપજે કે નુકશાન

થાય એવી અણુવિચારી ભાષા બોલાણી હોય; (૨) કોઈની છાની વાત ઉઘાડી કીધી હોય; (૩) સ્ત્રી આદિના મર્મ ખુલા કીધા હોય; (૪) ખોટો ઉપદેશ દીધો હોય; [૫] ખોટા દસ્તાવેજ લખ્યા હોય: એ પાંચ અતિચાર માંહેનો જે અતિચાર લાગ્યો હોય તે અનંત સિધ્ધ-કેવળી ભગવંતની સામે મિછીમી દુકકડં.

કન્યા સંબંધી, ગાય આદિ પશુ સંબંધી, જમીન સંબંધી, તથા લોકો, લાલચે, કોષે, હારચે, ભયે, માને માયાએ કરી બુકું બોલાણું હોય; પારકી થાપણુ સંબંધી બુકું બોલાણું હોય; મોટકી બુઠી સાખ પૂરી હોય; પરની નિંદા તથા ચાડી ચૂગલી કીધી હોય; કુટુંબ આજ અહાબુયું હોય; એલફેલ કઠોર અને કરકસ ભાષા બોલી પરને દુઃખ ઉપજાવ્યું હોય: ઇત્યાદિ બીજા વ્રત સંબંધી જે કોઈ દોષ લાગ્યો હોય તે અનંત સિધ્ધ-કેવળી ભગવંતની સામે મિછીમી દુકકડં.

ત્રોણું વ્રત.

“ શુભાઓ અદિન્ના દાણાઓ વેરમણુ ” વ્રતના વિષે ‘ તેન્નાહડે ’ આદિ અતિચાર લાગ્યા હોય તે આલોકુંછું:—

(૧) ચોરાઉ જણસ જાણીબુઝીને લીધી હોય; (૨) ચોરને મદદ કીધી હોય; (૩) રાત્ર્યવિરૂધ્ધ કામ એટલે દાણુ-ચોરી વગેરે કીધાં હોય; [૪] ખોટાં તોલ અને માપ રાખ્યાં

હોય; (૫) દેખાડેલી વસ્તુ નહિ આપતાં બીજી વસ્તુ આપી
હોય; એ પાંચ અતિચાર માંહેનો જે કોઈ અતિચાર
લાગ્યો હોય તે અનંત સિદ્ધ—કેવળી લગવંતની સાથે
મિછછામી દુકકડં.

ખાતર પાડીને. ગાંસડી છોડી કે ફાડીને, ઘર—
દુકાન—પેટી—પટારા વગેરેનું તાણું બીજી કુચીએ ઉઘાડીને
માલ લીધો હોય; જડેલી વસ્તુનો ધણી જાણવામાં છતાં
તેને નહિ આપતાં પોતે રાખી લીધી હોય; મિત્ર ભેદ કરી
કોઈને ઠગ્યો હોય; થાપણુ ઝોળવી હોય; લાંચ લેઈ તથા
દુકમપણે અનીતિ કરી પારકી વસ્તુ લુંટાવી તથા ચોરાવી
હોય; શેઠ, સહિઆરીની ચોરી કરી હોય; વ્યાજે આપી
વધારે લીધું હોય; લેણી રકમ કરતાં વધારે લીધું હોય;
બૂલથી વધારે આવેલું રાખી લીધું હોય; પારકી વસ્તુ
પોતાની કરી રાખી લીધી હોય; ઇત્યાદિ ત્રીજા વ્રત સંબંધી
જે કોઈ દોષ લાગ્યો હોય તે અનંત સિદ્ધ—કેવળી લગ-
વંતની સાથે મિછછામી દુકકડં.

ચોથું વ્રત.

“ શુભાચ્ચો મેહુણાચ્ચો વેરમણું ” વ્રતના વિષે ઇતરિય
પરિવ્રહિયા ગમ્મણે ’ આદિ અતિચાર લાગ્યા હોય તે
આલોવું છું:—

(૧) લગ્ન થયું છે પણ ઉમર નાની છે એવાં સ્ત્રી પુરુષથી ગમન કીધું હોય; (૨) વિવાહ થયો છે પણ લગ્ન થયું નથી એવાં સ્ત્રી પુરુષથી ગમન કીધું હોય; (૩) અ-નેરા અંગે વિષય ક્રિડા એટલે કુચમર્દન વગેરે કીધાં હોય; [૪] પરાયાં વેવીશાળ મેળવી આપ્યાં હોય; (૫) કામ ભોમ ઉપર તીવ્ર અભિલાષા રાખી હોય; એ પાંચ અતિચાર માંહેનો જે કોઈ અતિચાર લાગ્યો હોય તે અનંત સિદ્ધ-કેવળી ભગવંતની સાથે ભક્તિથી દુઃખડં.

બળાતકારે અને પરાધનપણે દેશથી—સર્વથી વિરા-ધના થઈ હોય; વિષય વચને અને ગુણ અવયવ દેખાડવે કરી પરને મોહ વિકળતા ઉપજાવી હોય; રૂપવંત સ્ત્રી પુરુષ; માતા પિતા, પૂત્ર પુત્રી, ભાઈ ભગિની, ગુરુ ગોરાણી તથા પોતાનાં ધર્મ ઉપકારી ઉપર વિષય બુદ્ધિ ચીંતવી હોય; માજમ, માવો, લીલાગર આદિ કેફી વસ્તુ ખાઈ વિષય વિકાર વધાર્યો હોય; કાષ્ટ કે પાષાણાદિની પુતળી અથવા ચિત્રામણ સાથે આલીંગનાદિ વિષય પરિચારણા કીધી હોય, ઘોડા, ભેંસ આદિ પશુ પ્રત્યે સંયોગ મેળવ્યા હોય તથા તેઓની કામ વિકલતા દેખી મૈથુન સંજ્ઞા ઉપજી હોય; આખરીયા ઢારની પેરે વિષય વાંચના કરી અંતઃકરણ અશુદ્ધ પ્રવર્તાવ્યું હોય; હાસ્ય વિલાસ, વિનોદ, વિકૃત્ય કરી—સાંભળી કંદર્પ ઉપજ્યો—ઉપજાવ્યો હોય; પાંચ પર્વી તથા દસ પર્વી અને ધર્મ તહેવારની તીથિના નિયમ ભાંગ્યા

હોય; સ્વપ્નમાંથી શિયળ ભંગ થયો હોય; ઇત્યાદિ ચોથા વ્રત સંબંધી જે કોઈ દોષ લાગ્યો હોય તે અનંત સિદ્ધ-કેવળી ભગવંતની સામે મિથિામી દુક્કડં.

પાંચમું વ્રત.

“ શુભાચો પરિગ્રાહાચો પરિમાણુ ” વ્રતના વિષે ધનાદિ પરિમાણુ અતિક્રમવે કરી અતિચાર લાગ્યા હોય તે આલોવું છું:—

(૧) ઢાંકી તથા ઉઘાડી જમીનનું પરિમાણુ ઉલંઘ્યું હોય; (૨) સોના રૂપાનું પરિમાણુ ઉલંઘ્યું હોય; (૩) હીરા, માણેક વગેરે ધનનું તથા અનાજનું પરિમાણુ ઉલંઘ્યું હોય; (૪) દ્વિપદ-ચતુષ્પદનું પરિમાણુ ઉલંઘ્યું હોય; (૫) ઘર-વાખરાની ચીજોનું પરિમાણુ ઉલંઘ્યું હોય; એ પાંચ અતિચાર માંહેનો જે કોઈ અતિચાર લાગ્યો હોય તે અનંત સિદ્ધ-કેવળી ભગવંતની સામે મિથિામી દુક્કડં.

પરિગ્રહ ઉપર તિવ્ર મૂર્છાભાવ રાખ્યો હોય તથા પરિગ્રહને જ કૃતાર્થપણું માન્યું હોય; ધન મેળવવા શકટ, (ગાડા) વહાણાદિના આરંભ ચિંતણ્યા હોય; ચક્રવર્તી, વાસુદેવ, વેસમણ (વશ્રવણ—ધનેન્દ્ર) આદિની ઋદ્ધિની ઇચ્છા કીધી હોય; ઇત્યાદિ પાંચમા વ્રત સંબંધી જે કોઈ દોષ લાગ્યો હોય તે અનંત સિદ્ધ-કેવળી ભગવંતની સામે મિથિામી દુક્કડં.

છઠું પ્રત.

“ દિશા પરિણામ ” વૃત્તના વિષે દિશાનું પરિણામ ઉલ્લંઘવે કરી અતિચાર લાગ્યા હોય તે આલોચું છું.—

(૧) ઉદ્ધ (ઉંચી) દિશાનું પરિમાણ ઉલ્લંઘ્યું હોય; (૨) અધો (નીચી) દિશાનું પરિમાણ ઉલ્લંઘ્યું હોય; (૩) ત્રિછી (વચલી) દિશાનું પરિમાણ ઉલ્લંઘ્યું હોય, (૪) ચારે દિશાનું પરિમાણ એકઠું કરી એક દિશાએ વધાર્યું હોય; (૫) યથે જતાં મર્યાદાનો સંદેહ પડયા છતાં મર્યાદા ઉલ્લંઘી હોય; એ પાંચ અતિચાર માંહેનો જે કોઈ અતિચાર લાગ્યો હોય તે અનંત સિદ્ધ-કેવળી ભગવતની સામે મિછામી દુષ્કર્ત.

મર્યાદા ઉપરાંત કાગળ, કાસદ વગેરે મોકલી દિંસાદિ આશ્રવ સેવરાયા હોય, મન, વચન અને કાયાના યોગ મર્યાદા બહાર પ્રવર્ત્યા હોય, ઇત્યાદિ છઠું વૃત્તના વિષે જે કોઈ દોષ લાગ્યો હોય તે અનંત સિદ્ધ-કેવળી ભગવતની સામે મિછામી દુષ્કર્ત.

સાતમું વૃત્ત.

“ ઉપલોગ—પરિલોગ પરિમાણ ” વૃત્તના વિષે ‘ સચિત્ આહારાદિ ’ અતિચાર લાગ્યા હોય તે આલોચું છું:—

(૧) સચિત્ વસ્તુ એટલે મૂળા, મોઘરી, કાકડં વગેરે (કાચાં ખાવાની બંધી છતાં) કાચાં ખાધાં હોય, (૨)

સચિત્ત ઝાડ ઉપરથી અચિત્ત શુદ્ધર વગેરે ઉખેડી ખાધાં હોય, (૩) પૂરી પાડ્યા સિવાયની ચીજ ખાધી હોય, (૪) દુષ્ટ રીતે પકવેલી એટલે ભડથાં તથા ઉંઘીયાં કરીને ખાધાં હોય, (૫) સાંઠા પ્રમુખનો તુચ્છ આહાર (જેમાં ખાવાતું થોડું અને નાખી દેવાતું ઘણું) કીધો હોય; એ પાંચ અતિચાર માંહેનો જે કોઈ અતિચાર લાગ્યો હોય તે અનંત સિદ્ધ-કેવળી ભગવંતની સાથે મિછછામી દુલ્લડં.

ખાવીસ અભક્ષ અને ભત્રીશ અનંત કાયનો આહાર કીધો હોય; અણુગળ પાણી વાપર્યું હોય, ઘણા આરંભથી ખનાવેલું ભોજન ઘણા વખાણથી ખાધું હોય તથા છત્રીશ બોલની મર્યાદા કીધી છે તે માંહી ઉપયોગ વિના કોઈ બોલની વિરાધના થઇ હોય, મિશ્રપણે કોઈ ચીજ વાપરી હોય, ઇત્યાદિ સાતમા વ્રત સંબંધી જે કોઈ દોષ લાગ્યો હોય તે અનંત સિદ્ધ-કેવળી ભગવંતની સાથે મિ-છામી દુલ્લડં.

પંદર ક્રમમાદાન—પાપના વેપાર કીધા હોય તે આલોવું છું.

(૧) ઈંગાલકર્મ—વાસણુ, ઈંટો વગેરેના નિભા તથા ચુના વગેરેની ભઠ્ઠીઓ કીધી હોય, કોયલા પાડવાના, કંદોઈ છીંપા, ભાડભુંબ, દારૂગર વગેરેના કસબ કીધા હોય,

(૨) વનકર્મ—ઝાડ કાપવાના, ફળ-ફુલ તોડવાના

અને કાછીયાના વેપાર કીધા હોય, તેમજ ખેતરમાંથી મુ-
ડણ નીંદણ કીધું હોય.

(૩) સાડી કર્મ—ટાટ, ગળી, જલેબી, ચર્મ વગેરે-
ના સોડ કરવાના, ગાડી, ગાડાં વેચવાના તથા ચામર, ડબ-
ગર અને ચામડિયાના કસબ કર્યા હોય.

(૪) ભાડી કર્મ—પોઠી, ઉંટ, ગાડાં, ખર, પાડા
વગેરે રાખી ભાડું લેવાના કસબ કર્યા હોય.

(૫) દોડી કર્મ—પૃથ્વી ખોદવાનો (ઝોડ, સલાટ
વગેરેનો) કસબ કીધો હોય.

(૬) દાંત વાણિજ્ય—હાથીદાંત તથા કચકડા વગેરેનો
વેપાર કીધો હોય.

(૭) કેશ વાણિજ્ય—ચમરી ગાયના કેશ, ઉન,
ધાબળા, બનાત, પામરી, પશુનાં પીછાં વગેરે વેચવાનો
વેપાર કીધો હોય.

(૮) રસ વાણિજ્ય—દારૂ, મધ, માખણ, ચરખી,
રોગાન વગેરે કનિષ્ઠ રસ અને ઘી, તેલ, ઝેરડીયું, વગેરે
ઉંચ રસનો વેપાર કીધો હોય.

(૯) લાખ વાણિજ્ય—લાખ તથા મીણ વગેરેનો
વેપાર કીધો હોય.

(૧૦) વિષ વાણિજ્ય—ઝેરી ચીજો વેચવાનો વેપાર
કીધો હોય.

(૧૧) જતું પીલણુ કર્મ—કોલ, ચરખા, ઘાણી, ઘાંટી વગેરેથી પીલવાનો કસબ કીધો હોય.

(૧૨) નિલંબન કર્મ—ગોધા સમરાવાના, પશુને નાકે નાથ નાખવાના તથા ખોળા-ખુસરા કરવાના કસબ કર્યા હોય.

(૧૩) દવઅગ્નિ કર્મ—વન, ગામ, ઓઘલા, ઘર, બાળાં, બીડ વગેરે સળગાવવાનો કસબ કીધો હોય.

(૧૪) સર દ્રહ તલાગ પરિસોસણિયા—તળાવ, કુવા વગેરે જળ-સ્થળમાંથી પાણી સોસવાનો કસબ કીધો હોય.

(૧૫) અસબ્દ પોષણિયા:—ધાન, મંજાર, ચિત્રા વગેરે હીંસક જીવો પાળીને વેચવાનો તથા પાવેયા, નાયિકા વગેરેને પોષી તેના વડે પૈસા મેળવવાના કસબ કીધો હોય.

ઉપર લખેલા પંદર કર્મમાહાનના વેપારમાંથી કોઈ વેપાર કરી સાતમા વ્રતને દૂષીત કર્યું હોય તો અનંત સિદ્ધ-દેવળી ભગવંતની સાથે મિછછામી દુકકડં.

આઠમું વ્રત.

“ અણુકૂઠંડાઓ વેરમણુ ” વ્રતના વિષે ‘ કંઠરપે ’ આદિ અતિચાર લાખ્યા હોય તે આલોવું છું:—

(૧) કઠપં ઉત્પન્ન થાય એવી કુચેષ્ટા કરી હોય; (૨) કામાતુર કરનારી વાતો કરી હોય; (૩) વગર વિચાર્યું બોલાયું

હોય, (૪) પોતાના ખપ કરતાં વધારે અધિકરણ મેળવ્યાં હોય, (૫) ઉપભોગ-પરિભોગ અર્થે વપરાતી ચીજો ઉપર તિવ્ર ઇચ્છા રાખી હોય. એ પાંચ અતિચાર માંહેનો જે કોઈ અતિચાર લાગ્યો હોય તે અનંતસિદ્ધ કેવળી ભગવંતની સાથે મિછછામી દુકકડં.

નવમું વ્રત.

‘ સામાયિક વ્રત ’ના વિષે ‘ મણુ દુષ્પડિહાણુ ’ આદિ આતચાર લાગ્યા હોય તે આલોલું છું:-

(૧) મન ખરાબ રીતે પ્રવર્તીયું હોય; (૨) વચન ખરાબ રીતે પ્રવર્તીયું હોય; (૩) કાયા ખરાબ રીતે પ્રવર્તીવી હોય; (૪) સામાયિક કીધું છે છતાં નથી કીધું એમ જાણ્યું હોય; (૫) સામાયિકનો વખત પુરો થયા સિવાય પાર્યું હોય, એ પાંચ અતિચાર માંહેનો જે કોઈ અતિચાર લાગ્યો હોય તે અનંત સિદ્ધ-કેવળી ભગવંતની સાથે મિછીમી દુક્કડં.

ચાર વિકથા કરી હોય, પ્રમાદ કયો હોય, લેવા ખાવાની આશા ધરી હોય. ક્ષણ સંધ્યું ન હોય, ઇત્યાદિ નવમા વ્રત સંબંધી જે કોઈ દોષ લાગ્યો હોય તે અનંત સિદ્ધ-કેવળી ભગવંતની સાથે મિછીમી દુક્કડં.

દસમું વ્રત.

‘ દિશાવગાસિક વૃત ’ ના વિષે ‘ આણુવણુ પઠિગે ’
આદિ અતિચાર લાગ્યા હોય તે આલોવું છું:—

(૧) જતા માણસ પાસે હદ બહારની વસ્તુ મંગાવી
હોય, (૨) ચાકર પાસે હદ બહારની વસ્તુ મંગાવી હોય,
(૩) સાદ કરી હદ બહારની વસ્તુ મંગાવી હોય, (૪) રૂપ
બતાવી હદ બહારની વસ્તુ મંગાવી હોય, (૫) કાંકરાદિ
નાંખી હદ બહારની વસ્તુ મંગાવી હોય, એ પાંચ અતિચાર
માંહેનો જે કોઈ અતિચાર લાગ્યો તે અનંત સિદ્ધ-કેવળી
લગવંતની સામે મિછછામી દુઃખડં.

પ્રમાદ કયો હોય, વૃત અપૂર્ણ પાર્યું હોય, લેવા
ખાવાની આશા ધરી હોય કૃળ સંધ્યું ન હોય, ઇત્યાદિ
દસમા વૃત સંબંધી જે કોઈ દોષ લાગ્યો હોય તે અનંત
સિદ્ધ-કેવળી લગવંતની સામે મિછછામી દુઃખડં.

અગ્યારમું વૃત

‘ પોષધ ’ અથવા ‘ પોષધોપવાસ ’ વૃત્તના વિષે શય્યા
સંથરાદિના સંબંધમાં અતિચાર લાગ્યા હોય તે આલોવું છું.

(૧) શય્યા-સંથારાનું પડિલેહણ કર્યું ન હોય અગર
ખરાબ રીતે કર્યું હોય, (૨) શય્યા સંથારો પુંજ્યો ન હોય
અગર ખરાબ રીતે પુંજ્યો હોય, (૩) ઝાડો-પેશાબ કર-
વાની જગાનું પડિલેહણ કર્યું ન હોય અગર ખરાબ રીતે

કર્યું હોય, (૪) ઝાડો-પેશાબ પરઠવાની જગા પુંજ ન હોય
અગર ખરાબ રીતે પુંજ હોય, (૫) પોષધ વૃત્તને સર્વથા
ફડી રીતે પાર્યું ન હોય, એ પાંચ અતિચાર માંહેનો જે
કોઈ અતિચાર લાગ્યો હોય તે અનંત સિદ્ધ-કેવળી ભગ-
વંતની સામે મિછછામી દુલ્લડં.

અઢાર દોષ માંહેનો કોઈ દોષ સેવ્યો હોય, વ્રત
અપૂર્ણ પાર્યું હોય, લેવા ખાવાની આશા ધરી હોય, દુષ્ક
સંધ્યું ન હોય; ઇત્યાદિ અચારમા વ્રત સંબંધી જે કોઈ
દોષ લાગ્યો હોય તે અનંત સિદ્ધ કેવળી ભગવંતની સામે
મિછછામી દુલ્લડં.

ખારમું વૃત.

‘ અતિથિ સંવિભાગ વૃત ’ ના વિષે ‘ સચેત નિષેવ-
ણિયા ’ આદિ અતિચાર લાગ્યા હોય તે આલોપું છું:-

(૧) અચિત વસ્તુમાં ભળેલી સચિત વસ્તુ વહોરાવી
હોય, (૨) સચિત વસ્તુએ ઢાંકેલી અચિત વસ્તુ વહોરાવી
હોય (૩) બગડી ગયેલી કે વાશી વસ્તુ વહોરાવી હોય, (૪)
પોતે વહોરાવવા ચે.ચ છતાં બીજાને વહોરાવવા કહ્યું હોય,
(૫) વહોરાવ્યા પછી અહંકાર કર્યો હોય, એ પાંચ અતિ-
ચાર માંહેનો જે કોઈ અતિચાર લાગ્યો હોય તે અનંત
સિદ્ધ-કેવળી ભગવંતની સામે મિછછામી દુલ્લડં.

અણુગમતો આહાર વહોરાવ્યો હોય, આધાકર્મિ આદિ સોળ દોષ માંહેનો કોઈ દોષ લાગ્યો હોય, સાધુજી આંગણે આવ્યા જાણી અનાદર કર્યો હોય; આહાર પાણી વહોરાવતાં મન દુખાવ્યું હોય, છતી જોગવાઈએ વહોરાવવાની ના કહી હોય, જાણી જોઈને અસૂઝતો આહાર વહોરાવ્યો હોય, જમવા વખતે સાધચિંતવણા વિસારી હોય, સરખાચારી સાધ સાધવી જાણવા છતાં ન્યુનાધિકપણું કીધું હોય, ઇત્યાદિ ખારમા વૃત્ત સંબંધી જે કોઈ દોષ લાગ્યો હોય તે અનંતસિદ્ધ-કેવળી ભગવંતની સામે મિછછામી દુષ્કર્મ.

(૪) તપાચાર.

(સંચારો અથવા સંલેખણા.)

ગમા તપના વિષે “ નિદાનાદિક ” અતિચાર લાગ્યા હોય તે આલોચનું છુઃ—

(૧) આલોકમાં ચક્રવર્તીદિની પદ્ધિ તથા ભોગવિલાસ પામવાની ઇચ્છા કરી હોય, (૨) પરલોકે દેવપણું પામવાની ઇચ્છા કરી હોય, (૩) ઇચ્છીત સુખ મળવાથી વધારે જીવવાની ઇચ્છા કીધી હોય, [૪] આત્મા ધર્મમાંથી પ્રવર્તતાં મરવાની ઇચ્છા કીધી હોય, (૫) મરણાંત સૂધી કામ ભોગની ઇચ્છા કીધી હોય, એ પાંચ અતિચાર માંહેનો જે

કોઈ અતિચાર લાગ્યો હોય તે અનંત સિદ્ધ-કેવળી ભગવંતની સાથે મિછછામી દુઃખડં.

અઠાર પાપસ્થાનકો સેવ્યાં હોય, સેવરાવ્યાં હોય તથા અનુમોદન કરી સંલેખણ તપને દુષિત કર્યું હોય તથા પાંચ ઇન્દ્રિયોના વિષયમાં મદોન્મત્ત બનીને અથવા ચાર કષાયને આધીન થઈને રાગદ્વેષની પરિણતી કરી દુષ્ટ કર્મોનો સંચય કરવાથી સંલેખણ તપમાં ભૂળશુણ ઉત્તરશુણની વિરાધના કરી હોય તો અનંત સિદ્ધ-કેવળી ભગવંતની સાથે મિછછામી દુઃખડં.

જૈન ધર્મનાં મહાવાક્ય જ્ઞાન, દર્શન, ચારિત્ર અને તપ, એ ચાર કર્મ બંધનથી મુક્ત કરનાર છે, તેને મેં મારા આત્મહિતને માટે ધર્મશુરની કૃપાવટે સ્વિકારેલાં છે તેના ઉપર પ્રતીત આણું છું-અંતઃકરણમાં રોચ્યું છું અને સમ્યક પ્રકારે પાળું છું વળી વિશેષે પાળવાને ઉદ્ધમવાન થયો છું છતાં તેના સંબંધમાં દુષ્ટ ચીંતન્યું હોય, દુષ્ટ ભાખ્યું હોય, કાયાએ કરી દુષ્ટ કર્યું હોય, ઇત્યાદિ સંચારા તપના વિષે જે જે દોષ લાગ્યા હોય તે અનંત સિદ્ધ-કેવળી ભગવંતની સાથે મિછછામી દુઃખડં.

અમત ખામણાં.

શ્વામેમિ સઘ્વે જીવા સઘ્વે જીવાવિ શ્વમં તુમે ।

મિતિમે સઘ્વ ભુપસુ વેરમશ્નં ન કેણહ ॥ ૧ ॥

एव महं आलोहयं निदीयं ग्रहियं दुर्गच्छियं ।

सर्व विविहेण पडिक्कंतो वंदामो जीण चोविस्सं ॥२॥

અર્થ:—સર્વ જીવને હું ખમાવું છું, તમે સર્વ જીવને ખમાવો, સર્વ પ્રાણી માત્ર મિત્ર સમાન છે, કોઈ વૈરી નથી. એવી રીતે પાપ આલોવીને આત્માને નીંદીને, ગહીને, દુર્ગં-છીને ત્રિકરણ કરી ચોવીશે તીર્થકરને વાંદુ છું.

ચોવીસ તીર્થકર દેવને સવિનય વંદન કરી ખમાવું છું, અને એ તીર્થકર દેવના ધર્મની રૂઢી મુજબ રજેહરણ, પાત્રાં, કેશરીયો. મુહપતિ વગેરે વમોપકરણ ગ્રહીને પાંચ મહાવ્રત, ત્રણ ગુપ્તિ અને પાંચ સમિતિ સહિત શ્રમણધર્મને શુદ્ધ રીતે પાળનાર એવા સાધુ મુનિરાજ જેઓ અઢીઢોપ માંહે વિચરે છે તેઓને સવિનય વંદન કરી ત્રિકરણ ચોગે ખમાવું છું.

અઢીઢોપ માંહી અને અઢીઢોપ બહાર નવતત્ત્વ વગેરેના જાણુ, પોતાની શક્તિ મુજબ સામાયિક, પોષધ, નોકા-રશી વગેરે તપ તથા બે વખત પ્રતિક્રમણ કરનાર, દાન, શિયળ, તપ, ભાવ, દયા, ક્ષમા, સંતોષ અને ધૈર્યોદિક સદ્-ગુણોથી ભરપૂર, જીન આજ્ઞા મુજબ વર્તવા શ્રાવક વર્ગમાં આગેવાન, દુઃખી દુર્ખાંજ અને ગરીબ પ્રાણીઓ પર હમેશાં અમીની દૃષ્ટિથી જોનાર, પરધનને પથ્થર તુલ્ય ગણનાર, પરસ્ત્રી-પુરૂષ તરફ મા બેન અને પિતા પુત્રની દૃષ્ટિથી જોનાર, એવાં શ્રાવક-શ્રાવિકાને સવિનય વંદન કરી ખમાવું છું.

સાતલાખ પૃથ્વી કાય, સાતલાખ અપકાય, સાતલાખ તેઉકાય, સાતલાખ વાયુકાય, હસલાખ પ્રત્યેક વનરપતિકાય, ચાદ લાખ સાધારણ વનરપતિકાય, બેલાખ બેઈંદ્રિય, બેલાખ ત્રિઈંદ્રિય, બે લાખ ચૌરેંદ્રિય, ચારલાખ નારકી, ચારલાખ દેવતા, ચારલાખ તિર્યચ અને ચૌદલાખ મનુષ્ય એ ચોરાશી લાખ જીવચોનિને હણી હોય, હણાવી હોય, હણતાં પ્રત્યે અનુમોદી હોય, પરિતાપના ઉપજાવી હોય, મન વચન-કાયાના યોગ માઠા પ્રવર્તીયા હોય તે સર્વ દોષ ખમાવું છું.

મારા ધર્મગુરુ—ધર્માંચાર્ય જેઓ મહા ઉપકારી, જ્ઞાન લોચનના હાતાર, અજ્ઞાન તિમિર અને મિથ્યાત્વ કલંકના ટાળનાર, અધમ ઉધારણુ, ભવ દુઃખ ભંજન અને મોક્ષ માર્ગના સાધક છે, જેઓને ધન્યવાદ આપું છું. કારણ કે જેઓએ મારી પશુતા (મૂર્ખતા) ટાળી, મારો મનુષ્યાવતાર સફળ કરી મહા મોટો ઉપકાર કર્યો છે મોટે એમનું સદા કલ્યાણ હોજ્યો અને મોક્ષ કરણીની વૃદ્ધિ હોજ્યો. મારી પાસે એવી કોઈ ઉત્તમ વસ્તુ નથી કે તે ગુરુજીને આપી ઉપકાર વાળું. મહારાજ ! હું મહા મંદ બુદ્ધિવત્ છું તેથી દુઃખ અને ખળજનની સંગતે ચઢી આપનો ઉપકાર માનવાને બદલે કરેલા ગુણને ઢાંકી આપના અલિક દોષ દીઠા હશે, તોપણ તેને નહિ ગણતાં મારા પ્રત્યે આપે પિતા બુદ્ધિ રાખી, મને પામરને છુંદાતો જાણી, મહા કૃષ્ણ

આણી, પરદેશી રાજાની પેરે ધર્મોપદેશ દેઇ ન્યાસ કર્યો છે માટે આપને સવિનય વંદન કરી ચરણકમળ બહુ માને પૂજવા લાયક બાણી ચરણની રજ મસ્તકે ચઢાવી સર્વ દોષ ખમાવું છું.

મરણ વખતે કરવાનાં પચ્ચાણુ.

સંસાર વ્યવહાર ચલાવા માટે નવ જાતનો પરિશ્રદ્ધ રાખેલો છે, જેવો કે ખેત કહેતાં ઉઘાડી જમીન—ખેતરો, વાડી, બાગ, બગીચા, હોજ, કુઆરા, બેઠકો વગેરે, વચ્ચુ કહેતાં લાંડી જમીન—ઘર, હાટ, ડેલી, મેડી, વખાર વગેરે, હિરણ્ય કહેતાં રૂપુ અને રૂપાના દાગીના, સુવર્ણ કહેતાં સોનું અને સોનાના દાગીના, ધન કહેતાં હીરા, માણેક, માતી, પરવાળાં વગેરે ઝવેરાત તથા મોહોરબંધ નાણું, ધાન્ય કહેતાં સર્વ જાતનું અનાજ, દુપદ કહેતાં દાસ, દાસી તથા પંખી, ચૌપદ કહેતાં ગાય, ભેંસ, ઘોડા વગેરે ચાર પગવાળાં જનાવર તથા ગાડી, ગાડાં, વહાણુ, ખોટ વગેરે વાહન, કુવિંચ કહેતાં ઘરવાખરો—પેટી, પટારા, શમ્યા, તળાઈ, હીચોળાખોટ, વાસણકુસણ, રાચરચીલાં:

એ સર્વ અવસર આવે તો જાવજીવ સુધી, નહિ તો અમુક વખત સુધી ત્રિવિધે ત્રિવિધે વેસિરાવું છું.

હિંસાકારી અધિકરણ નાળો, જ'નળો. તરવાર, ભાલા, બરછી, બંદુક, છરી, સુડી, ઘંટી, ખાંડણિયા, સાંબેલાં,

હાતરણં વગેરે સવ અવસર આવે તો જાવજીવ સુધી, નહિ તો અમુક વખત સુધી ત્રિવિધે ત્રિવિધે વોસિરાવું છું.

સંસારી કુટુંબ માતા, પીતા, ભાઈ, બેન, સ્ત્રી, પુત્ર, પુત્રી વગેરે અવસર આવે તો જાવજીવ સુધી, નહિ તો અમુક વખત સુધી ત્રિવિધે ત્રિવિધે વોસિરાવું છું.

આ માફ રત્નના કરંડિયા સમાન અતિ વહાલું શરીર, જેના ઉપર હું અતિ મમતા રાખતો હતો તે મમતા પણ અવસર આવે તો જાવજીવ સુધી, નહિ તો અમુક વખત સુધી ત્રિવિધે ત્રિવિધે વોસિરાવું છું.

અઢાર પાપસ્થાનક તથા અસણું પાણું, આદીમ, સાદીમ એ ચાર પ્રકારનો આઢાર અવસર આવે તો જાવજીવ સુધી, નહિ તો અમુક વખત સુધી ત્રિવિધે ત્રિવિધે વોસિરાવું છું.

ઉપર પ્રમાણે મરણની વખતે નિયમ કરીને ચીંતવવું જે—આ મરણ વખતની સંલેખણા, ગુણણા, આરાધના મારે સફલ હોજો. અને ચાર શરણાં, ચાર મંગલિક મુખે ઉચરવે કરીને સર્વ સંસારને પુઠ દેતો થકો, આ શરીરની મમતા તજી પાદોપગમન સંધારા સહિત પંડિત મરણના પાંચ અતિચાર ટાળી કાળ અણુવાંચતો થકો, મરણાધીન થઈ એવું પંડિત મરણ મને હોજો.

ઉપર પ્રમાણે વૃત નિયમ સમદષ્ટિ શ્રાવક શ્રાવિકાએ

(૬૫)

શુદ્ધ વચને ધારવાં અને જે ઉત્તમ હજીકર્મી અને અદ્ય સંસારી જીવ આ આલોચણા સાંભળી-વાંચી આત્માને શુદ્ધ કરશે તે આરાધિક પદ પામી સંસાર સાગર સહેલાઈથી તરશે.

જીવરાશિ.

(પદમાવતિ રાણીની આલોચણા રાગ—વેરાડી.)

હવે રાણી પદમાવતી, જીવરાશિ ખભાવે,
જાણપણું જગદોહીલું, એની વેળાએ આવે.

તે મુજ મિછછામી દુકકં. ૧

ભવ અનંતાએ કરી, અરિહંતની શાખ;

જે મેં જીવ વિરાધિયા, ચોરાશી લાખ—

તે મુઠ ૨

સાતલાખ પૃથ્વી તણા, સાતે અપકાય;

સાત લાખ તેડકાયના, સાતે વળી વાય.

તે મુઠ ૩

હસલાખ પ્રત્યેક વનરપતિ, ચૌદ સાધારણ,

બે, ત્રિ, ચો દંદ્રી જીવના, બળે લાખ વિચાર.

તે મુઠ ૪

દેવતા તિર્યંચ નારકી, ચચ્યાર લાખ પ્રકાશી;

ચૌદ લાખ મનુષ્યના, એ લાખ ચોરાશી.

તે મુઠ ૫

આ ભવ પરલવ સેવિયાં, જે પાપ અહાર;

ત્રિવિધે ત્રિવિધે, કરી પરહરં, દુરગતી દાતાર.

તે મુઠ ૬

- હીંસા કીધી જીવની, બોલ્યા મુખાવાહ;
 દોષ અદત્તાદાનનો, મૈથુન ઉનમાહ. તે મુ ૭
- પરીગ્રહ મેળવ્યો કારમો, કીધો દોષ વિશેષ;
 માન, માયા, લોભ મેં કર્યો, વળી રાગ ને દ્વેષ. તે મુ ૮
- કલેશ કરી જીવ દુભવ્યા, દીધાં કુડાં કલંક;
 નિંદા કીધી પારકી, રતિ અરતિ નિશંક. તે મુ ૯
- ચાડી ખાધી ચોતરે, કીધો થાપણ મોસો;
 કુશુર, કુદેવ, કુધર્મનો, ભલો આણ્યો ભરોંસો. તે મુ ૧૦
- ખાટકીના ભવ મેં કીધા, કીધી જીવની ઘાત;
 ચડીમારને ભવ ચરકલા, માર્યો દીનને રાત. તે મુ ૧૧
- માછીગર ભવ માંછલાં, ગ્રહ્યાં જળવાસ,
 ધીવર, બીલ, કોળી ભવે, મૃગ પાડીયા પાસ. તે મુ ૧૨
- કાજી, મુલ્લાંને ભવે, પઢ્યા મંત્ર કઠોર;
 જીવ અનેક ઝંજીરે કર્યો, કીધાં પાપ અઘોર. તે મુ ૧૩
- કોટવાળના ભવે મેં કીધા, આકરા કર-દંડ;
 બંધીવાનને મરાવીયા, કોરડા-છડી-ડંડ. તે મુ ૧૪
- પરમાધામીના ભવે, દીધાં નારકીને દુઃખ;
 છેદન-લેદન-વેદના, તાડન અતિ તીખ. તે મુ ૧૫
- કુંભારના ભવ મેં કીધા, કાચા નીંભા પકાવ્યા;
 તેલી ભવે તલ પીલિયા, પાપે ચિંડ ભરાવ્યા. તે મુ ૧૬

હાળી ભવ હળ ખેડીયાં, ફેડયાં પૃથ્વીનાં પેટ;
 સડ-નિંદણ કીધાં ઘણાં, દીધા બળદ ચપેટ. તે મું ૧૭
 માળીના ભવે રોપીયાં, નાનાં વિવિધ વૃક્ષ;
 મૂળ-પત્ર-ફળ-પુલનાં, લાગ્યાં પાપ અલક્ષ. તે મું ૧૮
 અધોવાઈયાના ભવે, ભયો અડકેરો ભાર;
 પોટી-ઉંટ કીડા પડયા, ન આણી દયા લગાર, તે મું ૧૯
 છીંપાના ભવે છેતયો, કીધા રંગણ પાસ;
 અગ્નિ આરંભ કીધા ઘણા, ધાતુવોદ અભ્યાસ. તે મું ૨૦
 મુરખણે રણ જુઝતાં, માર્યાં માણસ વૃંદ;
 માંસ-મદીરા-માંખણ ભૂખ્યાં, ખાધાં મુળ ને કંદ. તે મું ૨૧
 ખાણ ખણાવી ધાતુની, અળગણ પાણી ઉલ્લેખ્યાં;
 આરંભ કીધા અંત ઘણા, પોતે પાપજ સિધ્યાં. તે મું ૨૨
 ઇંગાલ કર્મ કીધાં વળી, ધર્મે દબજ દીધા;
 મુસમ ખાધા વિતરાગના, કુડા કોષજ કીધા, તે મું ૨૩
 બિલી ભવે ઉંદર ગળ્યા, ગરોળી હત્યારી;
 મુઠ મુરખ તણે ભવે, મેં જુ લીખ મારી. તે મું ૨૪
 ભાડભુંબ તણે ભવે, એકેંદ્રિય જીવ;
 ભર-ચણા-ઘઉં સેકિયાં, પાડતાં રીવ. તે મું ૨૫
 ખાંડણ-પીસણ-ગારીનો, આરંભ કીધો અનેક;
 રાંધણ-શીધણ અગ્નિનાં, પાપ લાગ્યાં વિશેક. તે મું ૨૬

વિકથા ચાર કીધી વળી, સેવ્યા પાંચ પ્રમાદ; તે મુ० ૨૭
 ઇષ્ટ વિયોગ પડાવિયા, રૂઝન વિખવાદ. તે મુ० ૨૭
 સાધુ ને શ્રાવક તણાં, વત લેઘને ભાગ્યાં; તે મુ० ૨૮
 મુજ ને ઉત્તર તણાં, મુજ દુષણ લાગ્યાં. તે મુ० ૨૮
 સાપ-ધીંછી-સિંહ-ચિતરા, સકરા ને સમળી; તે મુ० ૨૯
 હિંસક ભવ તણે ભવે, હિંસા કીધી સમળી. તે મુ० ૨૯
 મુવાવઃ દુષણ ઘણાં, કાચા ગર્ભ ગળાવ્યા; તે મુ० ૩૦
 ભવાણી દોળ્યાં ઘણાં, શિયળવત ભગાવ્યાં. તે મુ० ૩૦
 ધોળીના ભવ જે કયાં, જળના ભવ સુતાળા; તે મુ० ૩૧
 ધુળે કરી જળ રોળિયાં, દાન દેતાં નિવાયાં. તે મુ० ૩૧
 લયારના ભવ જે કયાં, ઘડયાં શસ્ત્ર અપાર; તે મુ० ૩૨
 કૈાસ-કૈાદાળા ને પાવડા. ધિખ ધીખતી તરવાર. તે મુ० ૩૨
 ગુજરના ભવ જે કયાં, લાલા ભાર વઢાવ્યા; તે મુ० ૩૩
 પાડીને બેલાં મેલિયાં, પાડે ઉડી છે જવાળા. તે મુ० ૩૩
 જોડના ભવ જે કયાં, ફૂવા-વાવ જોદાવ્યાં; તે મુ० ૩૪
 સરોવર ગળાવિયાં, વળી ટાંકાં બંધાવ્યાં- તે મુ० ૩૪
 વાણિયાના ભવ જે કયાં, ફૂડા લેખ લખાવ્યા; તે મુ० ૩૫
 જોધું આપી અધિકું લીધું, કુડાં માપ રખાવ્યાં. તે મુ० ૩૫
 હાથીના ભવ જે કયાં, વેલડી વલુરિયાં; તે મુ० ૩૬
 પંખી માળા ચુથિયા, પાપે પેટજ ભરિયાં, તે મુ० ૩૬

કેરી ને કોઠીબડાં, વળી લીંબુજ મોઝાં;
 સર્થ ચઢાવી શેલણે, પોતે પાપજ સિંચયાં, તે મુ० ૩૭
 અણુગળ આઘણ મેલિયાં, અણુપૂજ્યે ચૂલે;
 અણુસોયા કણુ ઓરિયા, તેનાં પાપ કેમ ભૂલે ? તે મુ० ૩૮
 ભવ અનેક લમતાં થકાં, કીધો કુટુંબ સંબંધ;
 ત્રિવિધે ત્રિવિધે કરી વોસડું, તેણે શું પ્રતિબંધ. તે મુ० ૩૯
 ભવ અનેક લમતાં થકાં, કીધો દેહ સંબંધ;
 ત્રિવિધે ત્રિવિધે કરી વોસડું, તેણે શું પ્રતિબંધ. તે મુ० ૪૦
 ભવ અનેક લમતાં થકાં, કીધો પરચ્છેદ સંબંધ;
 ત્રિવિધે ત્રિવિધે કરી વોસડું, તેણે શું પ્રતિબંધ. તે મુ० ૪૧
 ઈણી પેરે ઈહ ભવ પરભવે, કીધાં પાપ અખત્ર;
 ત્રિવિધે ત્રિવિધે કરી વોસડું, કડું જન્મ પવિત્ર. તે મુ० ૪૨
 હવે રાણી પદમાવતી, કીધાં શરણાં ચાર;
 સાગારી અણુસણુ કર્યો, બાણુપણુનુસાર. તે મુ० ૪૩
 રાગ વેરાડી જે સુણે, એ ત્રીજી ઢાળ;
 સમય સુંદર કહે પાપથી, છુટો તત્કાળ. તે મુ० ૪૪

૪. શ્રી ગૌતમ શુકનાવળી.

પ્રથમ પ્રશ્ન પુછનાર માણસને શુર સન્મુખ અથવા પૂર્વ, ઉત્તર દિશા તરફ મુખ રાખી બેસાડવો. પછી એક ચિત્તે ગૌતમ રત્નામીનું પાંચ વાર નામ લેવરાવવું. પછી નીચેના ક્રમાંમાં આગળી મુકાવવી. તે જે આંક ઉપર આગળી મુકે તે આંક જ્વાનમાં રાખવો. પછી તે આંકમાં ગૌતમના ત્રણ અક્ષર વધારવા. તેમાં પુછનારના નામના જેટલા અક્ષર થાય તે સર્વે ઉમેરી એકઠા કરીને તેટલામું પ્રશ્ન જોવું, કે તેનો તરત જવાબ મળશે. રમત, દાંતી-મરકરી માટે જોવું નહિ. આગળના આંક ઉમેર્યા વગર જેવા.

પ્રશ્ન ચક્ર.

૧	૨	૩	૪	૫
૬	૭	૮	૯	૧૦
૧૧	૧૨	૧૩	૧૪	૧૫
૧૬	૧૭	૧૮	૧૯	૨૦
૨૧	૨૨	૨૩	૨૪	૨૫
૨૬	૨૭	૨૮	૨૯	૩૦
૩૧	૩૨	૩૩	૩૪	૩૫
૩૬	૩૭	૩૮	૩૯	૪૦
૪૧	૪૨	૪૩	૪૪	૪૫
૪૬	૪૭	૪૮	૪૯	૫૦

૧. પ્રશ્ન—જે તમે ધાર્યું છે તે થાય તો થાય ખરું, કારણુ કે હવે ખુશીનો વખત નજીક આવે છે. ધાર્યું કરીને કામ ફતેહ થશે પણ વાર લાગશે; કેમકે તમારા દિવસ ઘણા દિવસથી મધ્યમ હતા, જેથી મરજી મુજબ કામ થવું મુશ્કેલ છે. પીડા તથા ગુમ ચિંતા શત્રુતા થશે. અને તો દાન-પુણ્ય કરો. તમારા શરીરે ચાકાંતી નિશાની છે.

૨. પ્રશ્ન—તમારા પાછલા દિવસ શીકર કરાવે તેવા હતા તે ગયા છે, ખર્ચ વિશેષ, લાભ મધ્યમ છે. હવે પ્રાપ્તિ થશે. જીવનો લાભ, ઘરમાં ખુશી થાય, આજ સુધી વિચારેલાં કામ મનમાં રહ્યાં છે, ઉંચી પદવી પ્રાપ્ત થાય, કામ સિદ્ધ થશે.

૩. પ્રશ્ન—તમારું કાર્ય સિદ્ધ થશે. પ્રથમ દશા મધ્યમ હતી, હવે સારી દશા આવશે. જીવની તથા લાભની ચિંતા છે, પરંતુ લાભ અધુરો થાય છે, તે દૂર થશે. કલ્પ ગયું, ખુશીની વાત સાંભળશે.

૪. પ્રશ્ન—તમારું પ્રશ્ન આ સમયે કાચુથી બહાર છે. ચિંતા અને કષ્ટ છે. કાંઈ જીવ ગુમ શત્રુતા અજમાવે છે. એક જીવ ઉપર તમને ખ્યાર વધારે રહે છે, દશા મધ્યમ છે, પણ ધીરમ્થી થશે.

૫. પ્રશ્ન—તમારું પ્રશ્ન ચિંતામાં કષ્ટનું છે. ખર્ચ વિશેષ, જીવની લાલચ, ચિંતા દરવખત થયા કરે છે. કામ કાચુથી બહાર છે, આસ્તેથી થશે.

૬. પ્રશ્ન—તમારી મન કામના પૂર્ણ થશે. મરજી માફક વારેલું ફતેહ થશે. ઘણાં દિવસની ચિંતા છે, પણ ગૂઢોના પ્રમળથી થવા પામી નથી.

૭. પ્રશ્ન—તમારી ધારેલી વસ્તુ ઠીક ઠીક બાંધ બેસશે. ઈન્જન-તનો ભય રહ્યા કરે છે. ગુપ્ત ચિંતા છે, મધ્યમ દશામાં અર્થ વધુ થાય છે, એક મનોરથ ગુપ્ત છે, તે બાંધ બેસશે. દશા વયમાં એટલે આવવાવાળી છે. ઇષ્ટ દેવનું સ્મરણ કરો. ચિંતા દૂર થશે.

૮. પ્રશ્ન—તમારી રાશી ઉપર કેટલાક ગૃહનો કાપ છે, શત્રુ ઉત્પન્ન થાય છે, મિત્રથી જુદાઈ રહે છે, કષ્ટ-કલેષ ઉત્પન્ન થાય, જેમાં પૂર્ણ લાભ હોય તો તે અધુરો મળે. એક જીવની પીપાસા. લાભ મધ્યમ છે. મધ્યમ ગૃહનો જાપ કરો, તેથી મન કામના પૂર્ણ થશે. પુત્રપ્રાપ્તિ, રાજદ્વારમાં લાભ, મિત્રથી પ્રીતિ વધશે.

૯ પ્રશ્ન—હવે દશા એટલે આવતારી છે. મનકામના પૂર્ણ થશે. મનની ચિંતા પુરી થશે. કામ ફતેહ થાય, જે વિચાર કર્યો છે, તે વિચાર બાંધ બેસશે. પ્રશ્ન એટલે છે. ઉદ્યોગ-ઉત્પાદન ધણી કર્યા પછી નિષ્ફળ થયા. કાળુથી બહાર છે, ગુપ્ત લાભ થશે. ગૌતમ સ્વા-મીનું જાપ કરો. સ્વેત વસ્તુનું દાન કરો. મનની ઇચ્છા પૂર્ણ થશે.

૧૦. પ્રશ્ન—કામ કાળુથી બહાર છે. ધનનો ખરચ અકસ્માત, જીવની ચિંતા બહુ છે, મોટા મોટા ખરચ થાય, તમારું પ્રશ્ન જીવ તથા ધનનું છે. ઇન્જનનો ભય રહે છે, ધણી શોચના થાય છે, ઇષ્ટદેવનું સ્મરણ, ગૃહ જાપ, દાન-પુણ્યથી સુખી થશે.

૧૧. પ્રશ્ન—આ સમયે પ્રશ્ન દ્વિ સ્વભાવ છે. થાય અથવા ન થાય, જીવની ચિંતા, વંશવૃદ્ધિ, મનમાં ચિંતા, ગૌતમનું જાપ કરો. જીવ્યાને અન્ન આપો, સારું થશે.

૧૨. પ્રશ્ન—ગુપ્ત ચિંતા છે, જીવની લાલચ રહે છે, ધનથી બધાં કામ થાય છે. ધારેલું કામ થયું નથી, પણ કાંઈ લાભ થશે દિવસ સારા આવે છે, ઇષ્ટદેવનું સ્મરણ કરો.

૧૩. પ્રશ્ન—જીવ ચિંતા, મળવું મુશ્કેલ, રોજગારમાં હાની, પણ હવે વૃદ્ધિ થાય, દિવસ સારા આવે છે.

૧૪. પ્રશ્ન—જીવની ચિંતા, કામ પરાધીન, કાળુથી બહાર, બધી વાતોથી રોચના થાય છે, સાફ કામ સારી દીશામાં પ્રાપ્ત થાય છે, કામને વાર લાગશે, પણ મળશે. ઇચ્છા પૂર્ણ થશે. શ્વેત વસ્તુનું જ્ઞાન કરો.

૧૫. પ્રશ્ન—ચિત્ત ચિંતા, ધરમાં કલેષ, ધન હાની, પીડા, જ્ઞાન-ધર્મ કરો, વખત સારો આવે છે.

૧૬. પ્રશ્ન—ગુપ્ત ચિંતા, શરીરે પીડા, ધન હાની, દિસ્તબાવ થાય અથવા ન થાય. લાભ રોજગાર, ત્રણ ગૃહ પીડા કરે છે.

૧૭. પ્રશ્ન—જીવરૂપ લક્ષ્મીનું પ્રશ્ન છે. ચિંતા ધણી દિવસની. દ્વિ સ્વભાવ છે. ચિત્તની ચિંતા ચિત્તમાં રહે છે. ધરમાં અંધારું છે, એક વસ્તુ ઉપર પ્રીતિ રહે છે, પ્રયત્નથી બનશે.

૧૮. પ્રશ્ન—ધણી દિવસનો વિચાર, શીકર-ચિંતા, ગુપ્ત કલેષ, લાભની આશા રાખે છે, પણ વ્યર્થ જાય છે, તે પૂર્ણ થશે, પણ વાર લાગશે. બીજી વસ્તુથી લાભ થાય. રાત્રી વસ્તુનું જ્ઞાન કરો.

૧૯. પ્રશ્ન—કાળુથી બહાર છે, રાત-દિવસ ચિંતા શોક ન કરો, કાંઈ વખતસર થશે. રોજગાર મધ્યમ, બધી વસ્તુની શોધ થાય છે, ઇષ્ટ દેવનું સ્મરણ કરો, વખત સારો આવશે.

૨૦. પ્રશ્ન—કામ ફતેહ થાય, ચિંતા મટે, જીવની પ્રાપ્તિ, રાજદારે લાભ, ખુશી મંડળની વાત સંભળવામાં આવે, દિવસ થોડા વખતમાં પ્રમળ થશે.

૨૧. પ્રશ્ન—પ્રશ્ન જરા મધ્યમ માલમ પડે છે. પુત્રની સગાઇ રાજગાર મધ્યમ દશામાં મુસ્કેલ હોય છે. ધનનું નુકશાન થાય છે, રાજદારથી ફતેહ મુસ્કેલ છે, જે ચિંતા કરો છો તે ભંગ થાય છે, ગુપ્ત શત્રુ પોતાનું કામ બગાડી રહ્યા છે, ઇષ્ટદેવનું હાલ સ્મરણ કરો.

૨૨. પ્રશ્ન—તમારું મનોરથ સિદ્ધ થશે. શ્રેષ્ઠ દશા આવવા-વાળી છે. ગમે તે તરફનો લાભ મળે. રાજદારમાં ફતેહ થાય, મનોરથ સિદ્ધ થાય, સ્વેત દાન કરો. ઉતાવળું કામ થશે.

૨૩. પ્રશ્ન—હવે શું કરવાને શીકર કરે છે, લાભ મળવાની તૈયારી થઈ છે. મનોરથ સિદ્ધ થશે. એક શીકર તારા મનમાં ભારે છે, ખરચ વિશેષ, ધન થોડું, પણ ચિંતા ન કરો. ધારેલું કામ સિદ્ધ થશે. દાનપુણ્ય કરો. વિઘ્ન નહિ થાય.

૨૪. પ્રશ્ન—તમારા ઉપર ગુપ્ત શત્રુ કામ બગાડી રહ્યો છે, લાભ આવેલો જાય છે. ઇજ્જતનો જય રહે છે, રાજગારમાં હાનિ થાય છે, ધીરજથી કામ કરો, દશા મધ્યમ છે.

૨૫. પ્રશ્ન—વખત તમારે માટે ખારીક છે, માટે ઇષ્ટદેવનું સ્મરણ કરો, એકદમ ધારેલું કામ નહિ થાય. ધીરજથી થશે. ચિંતા ન કરો.

૨૬. પ્રશ્ન—સારા દિવસ આવવાની તૈયારી, વંશવૃદ્ધિ, બહુ

દિવસની ચિંતા દૂર થશે. પીળા વસ્તુનું દાન કરો, કામ જલદી થશે.

૨૭. પ્રશ્ન—કામમાં વાર થશે. કલેષ-ચિંતા થાય છે. એક મિત્રથી પ્રીતિ ઘણી થઈ છે. સાથે શત્રુ પણ તૈયાર છે, એક જીવની અભિલાષા છે. ઇષ્ટદેવનું સ્મરણ કરવાથી લાભ થશે.

૨૮. પ્રશ્ન—ખરચ વિશેષ, લાભ ઓછો, જીવ ઉપર ધ્યાન, સારું થશે, ધન ઘણી વખત પછી પ્રાપ્ત થાય, મિત્ર પર પ્રીતિ આગળ ઉપર વધે.

૨૯. પ્રશ્ન—તમારી ભુદ્ધિ ભ્રમતી રહે છે, ધર્મ પર કાંઈક પ્રીતિ ઓછી થઈ છે, ધર્મ પર પૂર્ણ આસ્થા રાખો. આશા પૂર્ણ થશે, ચિંતા ન કરો.

૩૦. પ્રશ્ન—ધારેલું કામ સિદ્ધ થાય. લાભ મળે. ખુશીખબર સાંભળવામાં આવે, આવક મધ્યમ, ખરચ વધારે, ભાગ્યોદય થવાની તૈયારી, ઇષ્ટદેવનું સ્મરણ કરો.

૩૧. પ્રશ્ન—તમારા કામમાં વિલંબ થશે. હાલ કંઈ નહિ થાય. દશા હાનિકારક છે. કાંઈક વાતની ચિંતા છે. જીવ, ધન તરફથી કષ્ટ છે. હંમેશાં સત્ય બોલવાનો પ્રયત્ન કરો. જૂઠું બોલવાનું ત્યાગ કરો. કામ ઉતાવળથી થશે.

૩૨. પ્રશ્ન—તમારું પ્રશ્ન ઘણુંજ શ્રેષ્ઠ છે. તમે કોઈ ખતની ચિંતા ન કરો. ભુદ્ધિ ભ્રમણ થઈ જાય છે. પણ ફિકર ન કરો. ધન સુખ મળશે. પીડાનો વખત દૂર ગયો. એકાએક વમર ધારેલો ખુશી પ્રાપ્ત થશે. ગૌતમ સ્વામીનું હંમેશા ધ્યાન કરો.

૩૩. પ્રશ્ન—તમારું પ્રશ્ન દ્વી રવભાવ છે, થાય તો થાય, કનિષ્ઠ દિવસ ગયા, શ્રેષ્ઠ દિવસ આવવાવાળા છે. કાર્ય ફતેહ થશે. ચિંતાવો છો તે મળશે, પણ વાર લાગશે. દિવસ ધણા મધ્યમ. હાથ શરૂ, ચિંતા, દાનપુણ્યથી નાશ થશે.

૩૪. પ્રશ્ન—તમારા પાછલા દિવસ ફીકરથી છુટયા છે, ખરચ વિશેષ, લાભ મધ્યમ, હવે પ્રાપ્તિ વખત નજીક આવે છે, ખુશીની વાત સાંભળશો. દાન-પુણ્ય ઉપર વધુ લક્ષ રાખો.

૩૫. પ્રશ્ન—તમારું કામ સિદ્ધ થશે. શ્રેષ્ઠ દશા આવવાની તૈયારી છે, જીવ ચિંતા, ઉદ્યોગ વિશેષ, પણ લાભ અધુરો રહે છે, હવે શીકર દૂર થશે. શ્વેત વસ્તુનું દાન કરો. જ્યેષ્ઠી કાર્ય તાકી-દથી થશે.

૩૬. પ્રશ્ન—તમારું કામ કાળુથી ખહાર છે. કષ્ટ, ચિંતા, જીવ શત્રુતા ગુપ્ત રહે છે, દશા મધ્યમ, અનેક પ્રકારની હાની, શોષના થયા કરે છે પણ હવે ચિંતા દૂર થશે. લાભ અથવા પીશું દાન કરો, ઇષ્ટ દેવના નામની માળા દરરોજ ફેરવો.

૩૭. પ્રશ્ન—તમારું પ્રશ્ન ચિંતારૂપ કટનું છે. ખરચ વિશેષ, જીવની લાલચ, જીવ ચિંતા, ઉદ્વેગી ચિત્ત, કામ કાળુથી ખહાર, બીજા માણસોના હાથમાં, દશા મધ્યમ, કાર્ય વિલંબથી થશે. ચિંતા દૂર કરો, ગાંતમ સ્વામીની માળા ફેરવો.

૩૮. પ્રશ્ન—કામ પૂર્ણ થશે. ધારેલી વસ્તુ મળશે. ચિત્ત વ્યાકૂળ રહે છે, દશા મધ્યમને લીધે ચિત્ત સ્થિર કરો, ઇષ્ટ દેવ ઉપર આસ્તા, કામ સિદ્ધ થશે.

૩૯. પ્રશ્ન—તમારું કામ ઠીક ઠીક થશે. ઇન્જનનો ભય રહ્યા કરે છે. ગુપ્ત ચિંતા, મનોરથ સિદ્ધ કરાશે થશે તે ઉતાવળ કરો. ભાગ્ય, કામ થશે. અન્ન દાન કરો.

૪૦ પ્રશ્ન—તમારા ગ્રંથ હાલ મધ્યમ છે. લાભને કેકાણે શ્રુતા પેદા થાય છે. મીત્રોથી વિરોધ થાય છે. આવેલો લાભ ભય છે. હંમેશાં ગૌતમ સ્વામીનું સ્મરણ કરો. લાભ વસ્તુનું દાન કરો.

૪૧. પ્રશ્ન—તમારી દશા હાલ શ્રેષ્ઠ આવવાવાળી છે. મન કામના પૂર્ણ થશે. ચિંતા દૂર થશે. મીત્રથી પ્રીતિ વધશે. દશા ખણી દિવસથી મધ્યમ હતી. હવે શ્રેષ્ઠ થશે. હજી કામ કાણુથી બહાર છે, પણ સારી વાત સાંભળશો.

૪૨. પ્રશ્ન—કામ કાણુથી બહાર, ધન-ખરચ વિશેષ. જીવ ચિંતા ઇન્જનનો ખ્યાલ મોટો, ખરચ નજર ઉપર તરી આવે છે. જીવ તથા ધનનું પ્રશ્ન છે. ઇન્જનનો ભય રહે છે, ધર્મ ધ્યાનથી આરામ થશે. ચિંતા દૂર કરો.

૪૩. પ્રશ્ન—હી સ્વભાવ મળે અથવા ન મળે, ધોરજ રાખો, ધર્મ કરો, કામ ફોલ્ડ થશે, વગુ વખત લાગશે, જીવ ચિંતા, વંશ વૃદ્ધિ. ઉપાય, દાન પુણ્ય જાપથી મનોરથ સિદ્ધ થશે.

૪૪. પ્રશ્ન—આ વખતનું તમારું પ્રશ્ન ગુપ્ત ચિંતાનું હોતું જોઈએ, પણ ધનથી સર્વ કાર્ય સિદ્ધ થાય છે, રોજગાર મધ્યમ. લાભ પ્રાપ્ત થશે, ઝગડો મટશે, ચિંતા કલેશ દૂર થશે, પણ વખત લાગશે, ઇષ્ટ દેવનું સ્મરણ કરો.

૪૫. પ્રશ્ન—જીવ ચિંતા, દશા મધ્યમ, રોજગારની હાની, દાન પુણ્ય ઉપર વિશેષ જોર રાખો, વખત સારો આવશે. ચિંતા દૂર થશે.

૪૬. પ્રશ્ન—જીવ ચિંતા, કામ પરાધીન, કાબુથી બહાર, બહુ પ્રયત્ન કરો છો, કામ વિલાંબથી, ઇચ્છા પૂર્ણ થશે. જીવ પ્રાપ્તિ થશે. સંદેહ મટશે. દયાનું કામ કરો.

૪૭ પ્રશ્ન—ચિત્ત ચિંતા, દશા કેટલોક વખતથી મધ્યમ ચાલે છે, ધન હાની, લાભ મધ્યમ, કલેષ, ચિંતા તુકશાન થાય છે, પણ સર્વે દૂર થશે. ઇષ્ટ દેવનું સ્મરણ કરો.

૪૮. પ્રશ્ન—ગુપ્ત ચિંતા, ધન હાની, પીડા, વિદ્યા લાભ બહો, શોષ ન કરો, ગૃહગપ કરો, આનંદના દિવસ આવશે.

૪૯. પ્રશ્ન—જીવરૂપ લક્ષ્મી, ચિંતા, ૬ સ્વભાવ છે, થાય તો હાલ થાય નહિ તો કેટલાક વખત પછી થાય. ચિંતવેલા ઉપાય બ્યર્થ થાય છે, પણ હવે શાન્તિનો વખત નજીક આવ્યો છે. લાભ વસ્તુનું દાન કરો.

૫૦ પ્રશ્ન—બહુ દિવસની ચિંતા, જીવ પ્રાપ્તિ, શીકર, ધનનું કામ, કલેષ રહે છે, લાભ થશે, શોશના દૂર કરો, ગૌતમ સ્વામીની માળા ફેરવો. સુખ થશે.

૫૧ પ્રશ્ન—તમારું કામ કાબુથી બહાર છે, રાત્રિ દિવસ ચિંતા થયા કરે છે, પણ તે ચિંતા નકામી, રોજગાર મધ્યમ. માઠી દશામાં જોટા વિચાર આવે, દાન પુણ્ય-ઉપર શ્રદ્ધા રાખો. સારું થશે.

૫૨. પ્રશ્ન—તમારું કામ ફેલેલું થશે. ચિંતા મટશે; જીવની

પ્રિતિ, રાજદ્વારમાં લાભ. મિત્રથી પ્રિતિ, સ્વેત વસ્તુનું દાન કરો.

૫૩. પ્રશ્ન—પુત્ર પ્રાપ્તિ, રાજગાર મધ્યમ, કેટલીક સુશીલિત, ૧૦ નુકશાન, રાજદ્વારથી ફરેલ. જીવની ચિંતા રહે છે ગૌતમ સ્વામીનું સમરણ કરો.

૫૪. પ્રશ્ન—કાર્ય સિદ્ધ થશે, ગૃહ ચીજ મળશે. રાજગારમાં લાભ, જીવ પ્રાપ્તિ, પીળી વસ્તુનું દાન કરવાથી વિઘ્ન નાશ થશે,

૫૫. પ્રશ્ન—કાર્ય સિદ્ધ થશે, ખરચ આવશે, ધન પાસે વધારે નથી, પણ ફીકર ન કરવી. સ્વેત વસ્તુનું દાન કરવાથી સારું થશે.

૫૬. પ્રશ્ન—કામ થવાની તૈયારી છે. શત્રુ મિત્ર થયો છે. ખુશીનો વખત આવશે. સાંજે ગૌતમ સ્વામીની માળા ફેરવવી.

૫૭. પ્રશ્ન—ખરાબ દિવસ ગયા ને સારા આવવાની તક્યારી છે, ધન ખર્ચ વિશેષ થાય છે, ફીકર ન કરવી, ગૃહ ગ્રપ કરવેલ જ્ઞાન્તિ થશે.

૫૮. પ્રશ્ન—દિવસ સારા આવશે. ખરચ વિશેષ. ચિત્તમાં ભય, ધાયું કામ થતું નથી. વંશ વૃદ્ધિ, ગુપ્ત દાન કરવાથી સારું થશે.

૫૯. પ્રશ્ન—ધાર્યા પ્રમાણે કામ થતાં વાર લાગશે. ચિંતા રહ્યા કરે છે, શતરૂ પોતાનું ગુપ્ત કામ કરે છે. દાન કરવું. ચિંતા મટશે.

૬૦. પ્રશ્ન—દિવસ માઠા. ખરચ વિશેષ. લાભ ઓછો. જીવ

તરફ વધારે ધ્યાન. વિચારીને કામ કરવું. પીળી વસ્તુનું દાન કરવું
જોતમ સ્વામીની માળા ફેરવો. સારું થશે.

૬૧. પ્રશ્ન—ધર્મ પ્રત્યે મન ચોટતું નથી, ચિંતા ન કરે.
ધર્મથી સૌ સારુ થશે. એક કામમાં લાજ છે. જોતમ સ્વામીની
માળા ફેરવો. શ્વેત વસ્તુનું દાન કરવું તેથી સારું થશે.

આપને કોઈ પુસ્તક છપાવવું હોય અને તેના
મુદ્ર સુધરાવવાનું સારુ અને મનપસંદ કામ
કરાવવું હોય તો લખો:—

સંઘવી વાડીલાલ કાકુભાઈ.

ઠે. સારંગપુર તળીયાની પોળ.
અમદાવાદ.

આ પુસ્તક મુખ્યમાં નીચેને ઠેકાણેથી મળશે.

શ્રી જૈન સ્થાનકવાસી વિદ્યાલય

સી. પી. ટેક રોડ નં. ૫૩-૫૭.

મુખર્જી.
